

PROPRIETAR:

SOC. AN. „UNIVERSUL” BUCUREȘTI, BREZOIANU 23
DIRECTOR ȘI AD-TOR DELEGAT, STELIAN POPESCU
Inscrisă sub No. 163 Trib. Ilfov

ABONAMENTE:

autorității și instituții 1000 lei
de onoare 500 „
particulare 250 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUCUREȘTI I Str. Brezoianu 23-25
TELEFON 3.30.10

APARE SĂPTĂMĂNAL
PREȚUL 5 LEI

ANUL L • Nr. 7
SAMBATA 8 Februarie 1941
Redactor responsabil: MIHAI NICULESCU

Vinovăția literaturii

de ION FRUNZETTI

Se încearcă, — oriunde s'a petrecut vreun fapt pe care multă oare, anonima și enigmată „opinie publică” e de acord că treburile sunt reglete, — subțire înveșnită, plătitoare însă, a vncușilor. Ca și cum framântările, prăbușirile și spumele evenimentelor respective s'ar mai putea rascumpara, ulterioar.

Dezastrul Franței de pildă, care e numai unul din multele dezastru ce s'ar putea lua drept exemplu, aud că și cauta explicații în roșul literaturii asupra cerăfenilor ei. Koberle înaintea magistrații chemați să măsoare ca pe lângă Olimpului Justiției, instaurarea unor neo-esterece epoci îndelungi pentru neamul omnesc, lasa sa apăra din manecere captușite cu nutășă, pumnii legitimi ai înalțării — acompaniata tuncere retorice potrivit vacarmului supra-evauiat al cărora, „Tilyre”, „Ménaque” sau „Lafca-o”, marionetele automate ale lui André Giăde, trebuiesc decapitate pe loc ca autoare morale a e premeditatei crime sociale.

Mut gustatele „Paudes” de pildă, a e aceluiaș, să fie oare izvorul mazămelor ma, ar gene care au răpus Franța? Sau ceea ce cânta voiume de „Varietés” ale lui Paul Valéry, să fi avut oare efecte asemănătoare cu acelea a e omonimelor lor dancing-ur?

Corupția, incuria și ravnirea ega, lăsa e ale societăților societății franceze să fie ele datorite unui Cocteau tot atât cât, pe alt plan, incapacității poetice a unor ar-ști fără scrupule?

Poate și pusa, adică, pe aceeaș bancă a acuzării, literatura ultimelor decenii, alături de indolența condamnabilă și de concupșcența rușinoasă a castei poetice trase azi la răspundere?

Fără îndoială, numai unei inițiative atât de absurde, a e atât de nebunești ca războiul, se datorește confuzia aceasta de panu!

Literatura pe banca acuzării? N'ar fi nimic nou, dacă ministerul public care o citează în instanță ar face-o — rutinar, medicru și strănt — în numele puoărei, bunului simț sau altei valori născocite de fetele bătrâne purtane.

Dar astăzi literatura se încovoae în boxă, umiută sub înviniurile pe care o curte marșala i le arunca, în numele și pentru apărarea unei Națiuni! În fața codului justiției mlătare, literatura — ca și muze.ei, înzere arme, — tace.

Intr'adevăr, ce-ar putea răspunde literatura intru desvoinvătirea e.? Sau, mai curând, sunt convingși literații, pe de-ntregul, de netemeinic-a actunii pe care le-o intențiază justiția socială? Au ei conștiința împăcată?

Pe alte rațiuni decât acelea ce se vor fi scriind în dosare, e instructivei pre-judiciare, literatura e vinovată. Dezastrul Franței — ca toate dezastru sociale de azi — poate ulcera dureros conștiința literaților. E caraghtos să fie ei condamnați, tocmai ei, contemporanii, inactualității societății moderne, pentru concurs activ la dezastrul Franței.

Suntem vinovați, orice-am zice, suntem vinovați. Pentru că n'am sguđuit la pabilitate, e o afirmație care poate stărni râsul. Dar a susține că Valéry nu-i mai puțin vinovat, deși altfel decât Daadier, de jurile caudine impuse Franței, poate conține un graunte palpabil de adevăr, în cazul în care perspectiva acuzatorului se verifică justă, în sensul pe care încercăm aici să l schișăm.

Paul Valéry spunea odată: „Viața valorează prin extremele ei și dăinuiește prin medie”. Angrenat în mecanismul valcărilor și nu al dăinuirii, Valéry — satisfăcut de verificarea istorică

a maximei sale — s'a desintereșat de valorificarea dăinuirii ca un corolar al dăinuirii valorilor în care credea, lută însă ca, datorită poate numai vârs-tei emice a națiunii franceze, oamenui dăinuirii, ai mediei, au început să smită nevoia valorilor. Aici intervine vnovăția celor din categoria Valéry. Pentru ca, în loc sa se îngrișească de răspândirea valorilor extreme, a uce.ora care dau străucere existenței, pentru a face și pe proaspeții amatori de fericire spirituală să participe la e.e, cu.egoria Valéry — și întreuoițez numele acesta propriu în sensurile sale comune, tipologic — categoria Valéry se retranșează într'o orgoi. casă, vnovată izolare, Setea de valori a oamenuilor medii se satisface astfel cu străuciri de a doua mână. Participarea lor la sensul valorilor extreme e ratată d. ntr'un simplu orgoliu al elitelor culturii.

Deformate, incomplete, sensurile axiologice vor rodi stramb în spiritele private de građinari destoinici. Au ieat stramb, „Ceux qui se veulent heureux”, după o vorbă a lui Julien Benda, devin fericți prin superioritatea iluzorie ce-și atribue, grație pseudo-valoriilor cu care s'au nutrit.

Nu pot uita cât bun simț dialectic punea în discuție, în trenul societății Paris-Lyon-Méditerrané, un simplu lucrător pe-lar, ale cărui singure elemente alfabetice culturale purtau însă marca unui furnizor, de căit tatea submediocă a lui Jean Giono! Ce n'ar fi rodit spiritul acestui biet fabricant de genți de damă, dacă n'ar fi văzut întâia oară reflectat mental, universul, prin grătarul grosolan al lui Giono.

Nu mai orgoliului de castă, geoziei de a nu si se „fura mesera”, dorinței de patentă intelectuală a scriitoric și a celorlor inițiști în „valorile extreme”, se datorește greșita înțelegere a măsore. or de înși dornici de lumină și spiritului. Dacă au putut prinde, în Franța și aiurea, curente bazate pe grosorane confuzii de planuri, pe o pseudo-și. inițifică armătură teoretică, aceasta se datorește rezervei reprobabile, sau desintereșării orgo. oase a „aleșilor”, convingși că și popoarele trebuie să dăinuască tot prin medie, ca și individul stăpănit de obșesia autoconservării care eimăină puțința tensiunilor extreme obținute prin trăirea valorilor.

Politica (dăinuirea) ca și cultura (na. orificarea), au dovedit însă predilecții pentru extremele strălucirilor spirituale. Cei care le scindau din orgo. lu sau obșesală contemplativă, din as-tenie, — sunt azi în situația de a le uniția, nu însă în strălucire, ci în „favorul „mediocrității” conservării naționale.

Odată pierduți sorții unei istorii strălucite, țările pe care le-au ulcerat dezastru trebuie să se mulțumească a dăinui, prin valorile mediocrității...

Suntem vinovați, orice-am zice, suntem vinovați.

Pentru că n'am sguđuit la timp semenii în stare să pri-ceapă, și nu le am strigat în ureche: joc! Pentru că nu i-am învățat a distinge care sunt valorile ingerului față de cele ale măgarului, lăsându-i în orbșecăiala „dăinuirii” lor, pentru a ne putea numi înșine „aleși”, „spirite proeminente”, „elite”...

Nci am ucis traectoria stelară a istoriei neamurilor acestora încercate de flageuri bibice. Noi, cei ce am văzut, am crezut și-am tăcut, Fericți cei ce n'au crezut muțeniei noastre!

PACIUREA

„Războiul”

Misteriosul poet Stefan George

de GEORGE SBARCEA

Taina creației poetului este tot atât de adâncă și de ne-lămurită, ca și misterul creației divine, spunea cineva, gândindu-se — desigur — la acel misterios proces al elaborării poeziei, asupra căruia poetul însuși este incapabil să dea lămuriri cuprinzătoare. Itinerariul intim străbătut de creația poetică, dela conceperea operei până la desăvârșirea ei în expresie, rămâne un capitol tulburător chiar pentru poet. De aceea au căutat esteticienii și istoria literară să reperceze cât mai multe date concrete din biografia creatorului, pentru ca ajutându-se de ele să încerce talmăcirea marelui taine în care s'a conceput și realizat opera poetică. Niciodată însă întunerecul ce plutește în jurul creației artistice nu va putea fi pe deplin împrăștiat, pentru

că originea creației sale este divină.

Am înaintea mea portretul lui Stefan George, dintr'o veche ediție vieneză a poeziilor sale. Obraz aspru, fanatic. Privirile au ceva din răceala ascetică a inchizitorului, impresie accentuată de gulerul înalt, clerical, al costumului sumbru, cenușiu. Liricului german, care alături de Richard Dehmel și Rainer Maria Rilke inscrie un capitol de unic aspect în peisajul poeziei nemțești, intruchipează pentru cercetătorul istoriograf contemporan misterul însuși. Nicăeri un punct plauzibil în seaca lui biografică, nicăeri un luminiș mare să coincidă cu datele pe care unele din poeziile sale le poartă. Nici când Stefan George n'a apărut în fața mulțimii pentru a-și recita versurile. Ele au fost tipărite cu predilecție în reviste de circulație redusă. Răsfoindu-i azi volumele, simți între pagini sufletul straniu al unui poet ce nu poate fi înțeles decât sus, în acea atmosferă înaltă și pură, în care s'a consumat viața lui puțină în întâmplări exterioare. Stefan George n'a coborât niciodată de pe culmi, din vecinătatea brazilor și a stelelor.

Ar fi greu să-i găsești corespondențe în lirica germană, sau chiar în cea universală. Stefan George e atar de original, atar de german, atar de „ei însuși”, încat orice comparație este cu nepun-țarea. El a înșeșea moraa a personalității sale artistice, nu are echivalent, după cum timbru etic al poezioru sale nu poate fi descoperit la nici un alt liric. Dacă totuși căpi-va am exegeții lui și numesc un „Goethe al contemporaneității”, aceasta se datorește nu atat desăvârșirii clasice a expresiei sale, cat purității viziunii cosmice, care iscodește — dintr'o elevată perspectivă filosofică — scopul și înaintatea existenței, plասand în m. euzul interesului sau artistic permanenta luptă cu cosmosul a tinței umane.

E greu să identifiți din poezie sale vârsta istorică a culturii în a cărei contemporaneitate Stefan George a scris. Poate, de unde expresia sa este desăvârșită de la prima până la cea din urmă manifestare poetică. N'are un singur vers incolor, lipsit de plasticitate. Textele lui sunt rotunjite până la ultima perfecțiune. Nu li se poate nici adăoga, nici lua nimic. Dinamismul lor e complexitor, primitiv. Nu cunosc niciun alt poet german modern, din opera căruia să respire atât de implacabil, necesitatea inexorabilă de a talmăci întâmplările în raportul lor față de om, transfigurându-le în poezie.

E cel mai impersonal dintre lirici acest Stefan George, ale cărui influențe asupra poeziei actuale sunt foarte puțin și incidentale.

12 cântece de dor

Foaie verde micșunea
Fă-mă, Doamne, iarnă grea
Apele să le închieg,
Otlul să-l podesc întreg,
Badea robul să-și gonească,
Ghița piatră să pocnească,
Otlul tot și inima
De-o lovește dragostea.

II

Foaie verde, măr rotat,
Dorul a picat în sat
Pe aripi de rândunele
Jos la casa dragii mele.
Draga mea de l-a văzut
Dorul nu l-a cunoscut
Că era golaș la pene —
Și l'goni peste poiene.
Mândro, mândro, ce făcuși,
Unde-i dorul meu acuzi?

III

Păpădie, păpădie,
Fulgu tău cine să-l ție!
Dorul mi l-a vânturat
Mândra mea când te-a suflat.

IV

Foaie verde de răchită,
Bate murgul din copită
Că pe aripi de cocor
Mi-a trimes răvaș de dor
Primăvara și un sturz
Să nu stau așa ursuz,
Primăvara și un cuc
Iar la mândra să mă duc.

V

Floare, floarea-soarelui,
Ce duci dorul mirelui
Când apune soarele?
Și se șterg ogoarele?
Fruntea nu ție-o apleca,
Floarea grea și inima,
Că în zori când stelele
Iși închid pleoapele,
Soarele iar s'o ivi
Și pe placul inimii
Înaintea aiuia
Raza lui te-o lumina.

VI

Foaie verde și o lălea,
Dorul meu e iarnă grea,
Dorul tău, o rândunelea.

De ț-adeuce dorul iară
Cer senin de primăvară,
Doru-mi, bietul, moare 'n țără.

De învie dorul meu
Din fulgi reci și viscol greu,
Dorul tău prin zări mereu...

VII

Brândușă, brândușă,
Floare jucăușă,
Toamna pe poene
Toarce 'n pas alene

Și tu stai și stai
Șo alini pe plai
Și nu te gândești
Și nu socotești
Că frunziș de ceară
Nu e o comoră,
Că frunziș ce pică
Nu e rândunică
Și că mâine vine
Iarna peste tine,
Vine iarna rea,
Albă mi te ia.

VIII

Stele, stele și tot stele
Pasc albastrele vâlcele
Și le mână luna lină
Cu fuiorul de lumină.

IX

Țipă cucuvea pe șură,
Moartea intră 'n bățătură,
Țipă cucuvea pe casă,
Moartea bate la fereastră.
Cucuvea, nu mai țipa
Că adoarme mândra mea.
Cucuvea, te du departe
Că'i sunt genele brumate
Cu rouă din alte zori
Ce pălesc la cântători.

X

9 țări și 9 mări,
9 zări țără cărări,
9 lanuri de grâu nou
Și un lan de păpușoi,
Am umblat, am răsărit,
Urma ei de am aflat.
Am aflat-o la un râu
Limpede ca un părâu,
La un lan curat de grâu
Ce crescuse pâr'la brâu,
La un drum uitat de care
Plin de iarță și răcoare,
La o margine de luncă
După umbra cea mai lungă.
Am aflat-o și 'n floarea
Luminoasă ca o stea.
Am lăsat-o, să mai dea
Flori ferite dragostea.

XI

Peste deal la țintirim,
De o vară ne iubim.
Numai morții și-o viorea
Ne ascultă dragostea.
Mândro, nu mă săruta,
Că de somn s'or să-ura.
Mândro, ne 'ndrăgim în șoapte,
Că de dor nu mai au parte.

XII

De gândește la ochii tăi,
Dau să ardă 'n vălviță
Nouă sate, nouă țări
Și pe munți nouă păduri.
De gândești și tu la mine
Nici nu prind să ardă bine
Trei surcele cât trei țire
Cu fum mult și foc subțire.

SORIN IONESCU

Peisaj din Balet

CRONICA

SĂPTĂMÂNII

Virgil Gheorghiu: Cântec de faun, Fundatia regală pentru literatură și artă Elena N. Dinu: Dela viața veche la viața nouă în școală

Ca motiv liric, „faunul” este așteptarea obiectului unui „dor”. Obiectul „dorului” este nimfa, cum însă faunul nu știe sigur că va apărea și chiar dacă va apărea nu știe dacă îi va accepta iubirea, înțelegem pentru ce accentul liric cade pe elementul așteptării, adică pe acea sumă de stări interioare în al căror centru domină imaginea senzuală. Totuși rămâne reverie în spiritul „faunului”, lucru de care el își dă seama, din moment ce nu are siguranța întâlnirii cu nimfa. Deaceia se lasă pradă, în atmosfera turbure a dupăamiezii de vară, unui cortegiu de alte asociații lirice care largesc și aprofundează motivul dorinței. Astfel, sufletul faunului se umple treptat cu diverse stări muzicale, cu numeroase portative, pe care se aștern cântece deosebite, legate între ele prin notele comune ale iubirii. Firește, realizarea unei poezii cu tema aceasta prezintă serioase dificultăți, tocmai din pricina clarității ei schematice. E liber oricine să-și încerce talentul pe această temă celebră a lui Mallarmé. Aflată la îndemâna poezilor, ea consacra pe acela care izbutește să realizeze și ne cere prețuirea ca și când ar fi o noutate în literatură.

Intâmpinăm cu pretuire fără rezervă, poema „Cântec de faun”, a poetului Virgil Gheorghiu, apărută recent. Evident, valoarea ei o găsim în primul rând în orchestrația ingenioasă a elementelor strășne în jurul leit-motivului senzual. Dacă ar fi să îndecăm revenirea imaginii senzuale, am cita versuri ca acestea:

Adulmec după semn de
Căprieoare,
Căleșul de bănețe sporioase.
Eu pot curând în păr o lună
Și nimfele au loc în mine stol.
Aleg dibaci din larba amăgiri.

Plutirea vie-a unui sold rotund.
Amiaza la isvor se culcă-n lung.
Nalade rătăcite-n sus de apă
Șușele de păr cu soare și umg.
Topise-n clipotitu-i leșez unda
Sider de săni și spumele de
Ipulpe.
Strâng spinii tari ai ramului
Ibătrân
Să nu-ți însângereze vârf de sân.
Sint fuga unei nimfe-n mădulare
Și-n elesteul cerului m'afund.

Tresar buimac ue-o frunză
[căzătoare
Și tremur când văd soldul unei
Istănci.

Dar dacă acesta este substratul concret, (deși ireal) al așteptării, substanța însăși a lirismului din poemă o constituie voința generală de viață manifestată pe o scară complexă, de la simpla visare și plutire de umbre, până la pândă nesăturoasă și pofta sălbatică. D. Virgil Gheorghiu, cu multă virtuozitate, combină treptele reveriei sale, încât nu se poate vorbi de creștere și desnodământ în drama sa lirică, ci mai curând de o sbațere cu urcări și scăderi, cu credință și desnaidejde, până la stingerea finală a sufletului faunului încremenit în iarnă. Peisagiul prielnic așteptării „dorului”, este vara, cu după amiezii tăcute și aprinse, dar cum vara este aici numai un simbol al ființei vii și roditoare, deosemeni iarna este și ea un simbol al încetării germinățiilor. Facem această simplă demarcare, spre a sublinia frumusețea aparte a poeziei d-lui Gheorghiu, și anume puterea de sugestie și de concretizare a unui domeniu mai profund decât cel exprimat. Parcă n'ar fi vorba de patima unei divinități elementare, ci de viața umană însăși măsurată în hotarele dorinței. Dorințele însă, oricât de aprinse, până la urmă se sting. Iată pentru ce, poemul se termină cu o tristă învâluitoare, dând im-

presia că întreaga compoziție n'a fost decât o puternică elegie a destinului. Iarna, în care pierie halucinația fierbinte a verii, este acest destin: bătrânețea, încetarea naturală a patosului din sânge:

De noui fugărit pe pașiști goale,
Visez un loc ferit între fânețe
Să ngenunchez blajin cu trupul
[moale,
Și pe acuns să-mi văd de
[bătrânețe.

Se turbură tot vîsul pădurei
În iarna ca o tundere de lână;
Văd lele'e de flăcări la o stîna
Și-mi cântă astăzi stulul de
[nămeți.

Sub mângăierea nimfelor
[pierdute
Cu cetina unit și anotimpul
Închid în ochi legenda și
[Olimpul
Impresurat de apele tăcute.

Prin poema d-lui Virgil Gheorghiu, literatura noastră câștigă o lucrare lirică remarcabilă. Problema ce pare deschisă în această poezie dacă tristețea finală îi formează sensul și frumusețea, sau amploarea dorințelor trupului tânăr în după amiezia de vară. Soluția noi o vedem aceiași pentru amândouă laturile problemei: amândouă se împacă în unitatea pură a visului, de sub a cărui stăpânire, odată introduși de poet, nu mai leșim.

„Mărturisim, este o adevărată surpriză, pentru noi, volumul „De la viața veche la viața nouă în școală”, în care d-na Elena N. Dinu încearcă să prezinte o metodă nouă de predare în învățământul primar. E o lucrare de „specialitate” și ca atare trebuie să insistăm asupra însușirilor care ne îndeamnă să ne ocupăm de ea aici.

Aflăm din primele pagini, că în școlile de la sate din județul Ilfov, se desfășoară o activitate pedagogică nouă, astfel că învățătorii din alte județe ale țării au început să se intereseze de faptul acesta însemnat în profesia lor mereu în căutarea celui mai bun drum spre sufletul copilului. Cum inițiativa a pornit de la d-na Elena N. Dinu, pe atunci revizor școlar în județ, învățătorii din alte regiuni i-au trimis numeroase scrisori în care i-au cerut o expunere doctrinară și practică a acestei „mişcări pedagogice”. Din dorința de a răspunde voinței de instruire a celorlalți învățători care nu se pot deplasa la „cercurile” din Ilfov, autoarea a dat la iveală lucrarea de acum.

Ceeace ne interesează pe noi în realizarea cărții este sinceritatea ei literară, adică faptul de a fi fost scrisă numai în urma experimentării conținutului, și, deosemeni, numai în urma convingerii că ea folosește cuiva care o caută. Decurg de aici calitățile naturale: o neobișnuită prospețime stilistică, gândirea curată și armonioasă, patriotismul spontan, dragostea puternică pentru obiect: sufletul copilului! Și pe deasupra, atât de impresionant, devotamentul dăscălimii față de misiunea încredințată, simțul lor de răspundere față de viitorul țării! Pentru că nicieri gândul viitorului nu domină conștiința mai clar decât în școala primară din sat. Sub oricâte aspecte s'ar discuta problema pregătirii școlare a copilului de la oraș, în comparație cu cel de la sat, un punct deosebit trebuie

de ROMEO ALEXANDRESCU

Se adăuză la totul și dificultăți scenice anume mișcări de coruri, figuratie, balet, putând crea probleme de regie fie din cele mai anevoioase, fie din acelea care nu-și pot găsi nici o soluție satisfăcătoare. A fi director de scenă, în aceste condițiuni, nu mai poate fi un post toamă comod și de învidiat și numai stăruință, răbdare și admirabila putere de voință a d-lui Constantin Pavel, va putea duce la bun sfârșit, cu pretul unor trudiri indescriptibile, soarta de anul acesta a spectacolelor Operei Române. În ceea ce privește latura teatrală. Cât despre conducerea generală, d. Alexandru Zirra este de sigur directorul despre care este inutil să mai spunem că nu-și crută nici o strădanie și nici un sacrificiu de muncă și vreme și nu preocupetește indemnurile pline de părintească insistență și cumtătenie pentru a lupta cu toate piedicile, nenumerate, pe care le găsește în cale, și a asigura mersul, cât mai bun posibil, al Operei Române.

Redeschiderea stagiunii n'au adus încă nimic nou, dar a fost în tot cazul semnul hotărârii de-a realiza, în ciuda oricăror greutăți.

Premierele românești „Nu glumiți cu dragostea” de Constantin Notara și „Alexandru Lăpușeanu” de Zirra, vor fi reprezentate însă în curând, aducând stimulările și însuflețirea pe care le așteptăm, în mediul nostru muzical, dela „Opera” noastră națională, care-și justifică astfel unul din principalele scopuri ale existenței ei.

REDESCHIDEREA STAGIUNII DE OPERĂ

Cu speranța că ultimul capitol al suferințelor de tot felul, îndurarea de „Opera Română” de-a lungul anilor, dela fondare și până astăzi, este pe stăruie, înstituția și-a redeschis porțile, ca cuspel, al teatrului „Regina Maria”. O amenajare rapidă a sălii și sfârșit de adaptare care fără exagerare se pot numi „eroice”, au îngăduit ansamblului nostru liric de Stat să pornească din nou pe drumul activității, stagiunea oprită în loc, la 10 Noembrie, când teatrul din piața Mărcăneanu, impropriu chiar înainte de cutremur, a primit lovitura de grație.

Repertoriul anului, proiectat în linii generale deosebit de cuprinzătoare, la începutul stagiunii, va suferi, fatal, comprimările impuse de împrejurări.

Pe deoparte, va trebui să se renunțe a lo parte din premiere, din cauza atât a intreruperilor și a dificultăților de repetiții cât și din cauza reducerii excepționale a duratei acestei stagiuni.

Pe de altă parte, greutățile bugetare simțitoare, provenite atât din lipsa de rețete pe timp de mai bine de 10 săptămâni, cât și din multimea de speze suplimentare ale funcționării în trei locuri diferite, teatrul, săliile de repetiție și administrația și magaziele de decoruri fiind risipite la mari distanțe în Capitală, și ale tuturor neprevăzutele ivite în asemenea împrejurări, mijloacele de susținere a premierelor au suferit alte simțitoare scăderi.

TEATRUL „CĂRĂBUS”: TÂNASE... TOT TÂNASE”

desfășoare toată gama extraordinarului său talent. Vom aprofa de numele său pe acela al doamnei Mia Steriade, pentru care această ultimă premieră a „Cărăbusului” a însemnat o adevărată biruință.

E mai lungă povestea doamnei Mia Steriade, și vom încerca să o rezumăm în câteva cuvinte.

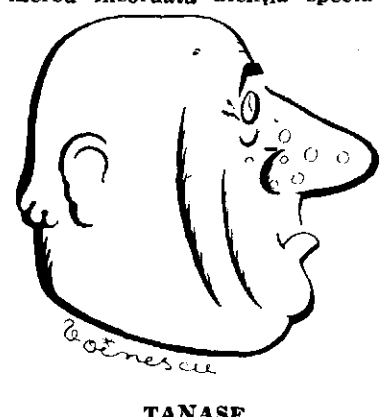
Îi vom ruga pe spectatori să-și trudească puțin memoria și să-și amintească succesele pe care le repurta o fetișcană, acum câțiva ani, alături de Tânase, la „Cărăbus”, sau alături de Ion Manu, la „Majestic”.

Numele Miei Steriade strălucea ca numele unei autentice vedete. Nu-l vom uita niciodată pe Stan, creat de dânsa.

După câțiva ani de desăvârșită absență de pe scenă, ea și-a făcut reparația în revista „Curaț Tănase”, în condiții cât se poate de vitrege: a debitat un text arid, din care nu se puteau scoate efecte comice, precum nici din piatră seacă nu se poate stoarce apă.

În schimb, în această nouă revistă, a fost deajuns să întâlnească doar câteva „poante” bune, pentru ca „partida” să fie câștigată.

Publicul a aplaudat-o cu entuziasm și cupletele ei au fost bisate ca și înaintea. Bravo Mia!

TANASE

lorilor. Inchipuți-vi-l acum pe pensionarul obișnuit să-și citească în fiecare zi gazeta la gura sobei, fiind pus în situația de a constata că există o legătură între cronica economică, de-o pildă, și mica publicitate. Un exemplu: varza s'a scumpit (articol economic) fiindcă „doamnă dorește să cumpere pălărie înflorată” (anunț la mica publicitate).

Sunt convins că pensionarul s'ar plictisi iute să-și citească gazeta și s'ar arunca-o cât colo. Pe el îl amuză tocmai faptul că nu există nicio legătură între articole, neavând astfel nevoie să se concentreze prea mult.

Și spectatoriile teatrelor de reviste — e drept mult mai tineri; „grosul” spectatoriilor îl formează, de obicei, elevii, tocmai fiindcă la liceu teatrul de revistă este interzis. — au, totuși, tabieturi de pensionar. Ei nu pretind ca o revistă să aibă numai decât subiect.

Și spectatoriile teatrelor de reviste — e drept mult mai tineri; „grosul” spectatoriilor îl formează, de obicei, elevii, tocmai fiindcă la liceu teatrul de revistă este interzis. — au, totuși, tabieturi de pensionar. Ei nu pretind ca o revistă să aibă numai decât subiect.

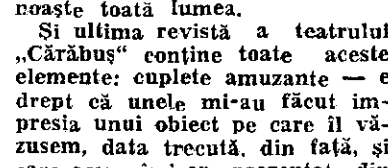

Lenita Boldur

Vor, în schimb, să găsească într-o revistă cuplete — cu inevitabile apropo-uri la adresa soarelor și a scumpirii traiului — sketch-uri — cu obișnuitele incurcături de genul arhicunoscut: un om a găsit o bicicletă și nimereste într-o casă în care s'a pierdut o fată — baletele — cu jocuri de lumini și, în ultimul timp, cu cât mai mult step — și, mai ales, spectatorul vrea să-l găsească în revistă pe Tânase — aici nu mai e nevoie de nici-o paranteză, fiindcă pe Tânase îl cunoaște toată lumea.

Și ultima revistă a teatrului „Cărăbus” conține toate aceste elemente: cuplete amuzante — e drept că unele mi-au făcut impresia unui obiect pe care îl văzusem, data trecută, din față, și care acum îmi era prezentat „din profil”, — sketch-uri pe cât se mai poate acum, originale, baletele excelente și — pour la bonne bouche — pe Tânase; un Tânase într-o vervă ineșurabilă și slujă, mai mult ca niciodată, de un text excelent.

Și dacă în cupletul Soniei Henie este normal ca Tânase să provoace iluzii printr-o grațioasă ale sale volute „pe zăbătă”, în schimb, în difiicil sketch al soțului neconsolat, are ocazia să

Dan Demetrescu

vor, în schimb, să găsească într-o revistă cuplete — cu inevitabile apropo-uri la adresa soarelor și a scumpirii traiului — sketch-uri — cu obișnuitele incurcături de genul arhicunoscut: un om a găsit o bicicletă și nimereste într-o casă în care s'a pierdut o fată — baletele — cu jocuri de lumini și, în ultimul timp, cu cât mai mult step — și, mai ales, spectatorul vrea să-l găsească în revistă pe Tânase — aici nu mai e nevoie de nici-o paranteză, fiindcă pe Tânase îl cunoaște toată lumea.

Și ultima revistă a teatrului „Cărăbus” conține toate aceste elemente: cuplete amuzante — e drept că unele mi-au făcut impresia unui obiect pe care îl văzusem, data trecută, din față, și care acum îmi era prezentat „din profil”, — sketch-uri pe cât se mai poate acum, originale, baletele excelente și — pour la bonne bouche — pe Tânase; un Tânase într-o vervă ineșurabilă și slujă, mai mult ca niciodată, de un text excelent.

Actualul film e într-o oarecare legătură cu filmul sus citat, căci actualul „Om invizibil” era prieten cu răposatul „Invizibil” de pe vremea când nu arsesse încă Eforia.

N'ar fi exclus ca de acum înainte, regisorii americani, bazați pe noua idee a „refetei indiene” care te face invizibil, să ne trimească o serie de filme mai mult sau mai puțin politice, în decursul cărora diverși „oameni invizibili” să se distreze pe socoteala „amenilor vizibili”.

Cei cari n'au putut vedea filmul prin prizma americană necesară, nu s'au declarat prea mulțumii de „acest film misterios și senzational”, după cum sună reclama.

Amatoriile colecțiilor „Le Masque” și „Point d'Interrogation” sfârșind cu cei mici pe cari îi entuziasmează încă Sherlock Holmes, au fost încântați, văzând în sfârșit după atâtă amar de timp, un film ce izbutește să le țină atenția încordată, recunoscându-și încă să se concentreze numai asupra acțiunii.

Și asta-i mare lucru, în aceste timpuri.

CINEMA „ARO”: „OMUL INVIZIBIL”

Acum câțiva ani, fostul cinema „Vor”, a făcut săli pline cu „Om invizibil”, mai reușit decât cel prezentat de cinema „Aro”.

N'ar fi exclus ca succesul de atunci, să fi constat în înclinația pe care-l aducea spectatorilor, cari nu numai că erau mai puțin blazați, dar nu asistaseră încă la filme, sistem „Mister Topper”.

Actualul film e într-o oarecare legătură cu filmul sus citat, căci actualul „Om invizibil” era prieten cu răposatul „Invizibil” de pe vremea când nu arsesse încă Eforia.

N'ar fi exclus ca de acum înainte, regisorii americani, bazați pe noua idee a „refetei indiene” care te face invizibil, să ne trimească o serie de filme mai mult sau mai puțin politice, în decursul cărora diverși „oameni invizibili” să se distreze pe socoteala „amenilor vizibili”.

Cei cari n'au putut vedea filmul prin prizma americană necesară, nu s'au declarat prea mulțumii de „acest film misterios și senzational”, după cum sună reclama.

Actualul film e într-o oarecare legătură cu filmul sus citat, căci actualul „Om invizibil” era prieten cu răposatul „Invizibil” de pe vremea când nu arsesse încă Eforia.

N'ar fi exclus ca de acum înainte, regisorii americani, bazați pe noua idee a „refetei indiene” care te face invizibil, să ne trimească o serie de filme mai mult sau mai puțin politice, în decursul cărora diverși „oameni invizibili” să se distreze pe socoteala „amenilor vizibili”.

Cei cari n'au putut vedea filmul prin prizma americană necesară, nu s'au declarat prea mulțumii de „acest film misterios și senzational”, după cum sună reclama.

Actualul film e într-o oarecare legătură cu filmul sus citat, căci actualul „Om invizibil” era prieten cu răposatul „Invizibil” de pe vremea când nu arsesse încă Eforia.

N'ar fi exclus ca de acum înainte, regisorii americani, bazați pe noua idee a „refetei indiene” care te face invizibil, să ne trimească o serie de filme mai mult sau mai puțin politice, în decursul cărora diverși „oameni invizibili” să se distreze pe socoteala „amenilor vizibili”.

Cei cari n'au putut vedea filmul prin prizma americană necesară, nu s'au declarat prea mulțumii de „acest film misterios și senzational”, după cum sună reclama.

Actualul film e într-o oarecare legătură cu filmul sus citat, căci actualul „Om invizibil” era prieten cu răposatul „Invizibil” de pe vremea când nu arsesse încă Eforia.

N'ar fi exclus ca de acum înainte, regisorii americani, bazați pe noua idee a „refetei indiene” care te face invizibil, să ne trimească o serie de filme mai mult sau mai puțin politice, în decursul cărora diverși „oameni invizibili” să se distreze pe socoteala „amenilor vizibili”.

Cei cari n'au putut vedea filmul prin prizma americană necesară, nu s'au declarat prea mulțumii de „acest film misterios și senzational”, după cum sună reclama.

Actualul film e într-o oarecare legătură cu filmul sus citat, căci actualul „Om invizibil” era prieten cu răposatul „Invizibil” de pe vremea când nu arsesse încă Eforia.

N'ar fi exclus ca de acum înainte, regisorii americani, bazați pe noua idee a „refetei indiene” care te face invizibil, să ne trimească o serie de filme mai mult sau mai puțin politice, în decursul cărora diverși „oameni invizibili” să se distreze pe socoteala „amenilor vizibili”.

Cei cari n'au putut vedea filmul prin prizma americană necesară, nu s'au declarat prea mulțumii de „acest film misterios și senzational”, după cum sună reclama.

Actualul film e într-o oarecare legătură cu filmul sus citat, căci actualul „Om invizibil” era prieten cu răposatul „Invizibil” de pe vremea când nu arsesse încă Eforia.

N'ar fi exclus ca de acum înainte, regisorii americani, bazați pe noua idee a „refetei indiene” care te face invizibil, să ne trimească o serie de filme mai mult sau mai puțin politice, în decursul cărora diverși „oameni invizibili” să se distreze pe socoteala „amenilor vizibili”.

Cei cari n'au putut vedea filmul prin prizma americană necesară, nu s'au declarat prea mulțumii de „acest film misterios și senzational”, după cum sună reclama.

Actualul film e într-o oarecare legătură cu filmul sus citat, căci actualul „Om invizibil” era prieten cu răposatul „Invizibil” de pe vremea când nu arsesse încă Eforia.

N'ar fi exclus ca de acum înainte, regisorii americani, bazați pe noua idee a „refetei indiene” care te face invizibil, să ne trimească o serie de filme mai mult sau mai puțin politice, în decursul cărora diverși „oameni invizibili” să se distreze pe socoteala „amenilor vizibili”.

Cei cari n'au putut vedea filmul prin prizma americană necesară, nu s'au declarat prea mulțumii de „acest film misterios și senzational”, după cum sună reclama.

CINEMA TRIANON: „RIO”

„Rio” e însă un film destul de slab, care dacă n'ar avea ca interpretată principala pe frumoasa Sigrid Gurie, n'ar putea fi de recomandat.

Îmi amintesc că am mai văzut mai de mult, un film cu subiect asemănător.

De cântă timp se face chior, abuz prin răzura atmosferă din închisorii vestite din America. De data aceasta ni se înfățișează s'ueța și atmosfera închisorii din Rio de Janeiro, care-i așezată într-o țară tr'un cadru pitoresc din punctul de vedere al frumuseții și naturii, dar atât de risipitor din acela al pericolului pe care îl are această natură, în cazul unei evadări.

Bazil Rathbone, desi joca foarte bine, nu-i prea s'aplică și nici regretat când „la urmă”, pentru a nu desminti noriile sale anterioare de intr'nt, moare pentru a face pe a fericiți.

Lui Sigrid Gurie i se potrivește mai bine „urtele „eozilce”, ca acel din „.co Polo, de exemplu. Nimic de spus, e foarte nostimă, dar n'are acei farmec strănuți pe care îl admirasem în rolul anterior al prințesei cu ochi oblici.

Robert Cux, ngs un actor tânăr, destul de talentat, e secundat de excelentul Victor Mc. La. gen, de data aceasta intr'un rol secundar. Ca și Leo Carillo care nu cântă decât pe puțin.

Tinând seama de recenta secetă de filme bune, poate să fie văzut. Însă fără prea mari pretenții.

MIA STERIADE

Domnul Titu Botez a cântat cu aceeași voce caldă și insinuantă cu care ne-a obișnuit. Apariția sa în rolul lui Eminescu ar fi trebuit evitată. Un Eminescu gras, care cântă, e cu totul lipsit de sens.

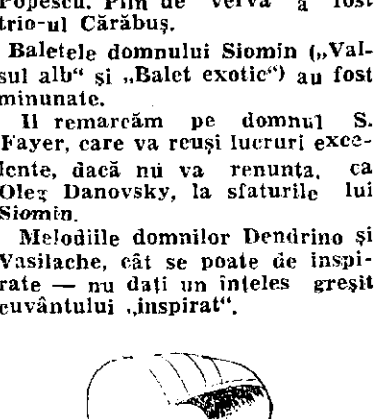
Domnul Piu Mironescu, mai puțin „tenor”, ca de obicei.

Domnul C. Dodu n'a mai fost, de astă dată „comper”. I-au luat locul domni V. Florescu și E. Popescu. Plin de vervă a fost trio-ul Cărăbus.

Baletetele domnului Siomin („Valsul alb” și „Balet exotic”) au fost minunate.

Îi remarcăm pe domnul S. Fayer, care va reuși lucruri excelente, dacă nu va renunța, ca Oleg Danovsky, la sfaturile lui Siomin.

Melodiile domnilor Dendrino și Vasiliache, cât se poate de inspirate — nu dați un înțeles greșit cuvântului „inspirat”.

Dan Demetrescu

Decorurile au fost lucrate cu gust de pictorul Caramanliu — excepție făcând doar luna reflectată din tabloul țigănesc.

TRAIAN LALESCU

Decorurile au fost lucrate cu gust de pictorul Caramanliu — excepție făcând doar luna reflectată din tabloul țigănesc.

Decorurile au fost lucrate cu gust de pictorul Caramanliu — excepție făcând doar luna reflectată din tabloul țigănesc.

G O N G

MATINEELE POPULARE

organizate la Studioul Teatrului Național, cu pret unic, inlesnesc publicului nostru — și mai cu seamă tineretului — să asiste, în număr tot mai mare în aceste spectacole.

E o măsură, prin care direcția Teatrului Național se învrednicește de recunoștința publicului cu venituri modeste — pregătind în același timp decât noui de spectatori în rândul celor jiniți până acum departe de teatru.

D. Profesor ALEXANDRU MARCU

mai dăru't zilele acestor un succes Teatrului românesc, pe care îl s'ujește de vreme îndelungată cu plătuitoare modestie și răvnă.

Piesa tânărului scriitor italian Nicolo Manzari „TOTUL PENTRU DOAMNE” prin care s'apropoasă echilibrul a teatrului „Tudor Văcărescu” își câștigă un loc de frunte în mișcarea artistică a Capitalei, a fost — după câte știm noi — tălmăcită

și recomandată de d. prof. Alex. Marcu.

Cum se face atunci că numele tălmăcitorului l'pseste de pe afișul Teatrului?

Pentru cine a cetit, cu ani în urmă, în vestele românească „Cetelea moartă” a lui D'Annunzio sau „Henric IV” de Pirandello, ca și pentru cei ce-au apărut la Teatrul „Muncă și Voe bună” piesa „Stră-strămoșul”, sau recentul succes „Totul pentru doamnă” — contribuția dusă de d. prof. Alex. Marcu, artei dramatice românești, deapăste cu mult caarui unei colaborări culturale italo-române.

Este o contribuție în care se simte prezența unui poet de ară sensibilitate și a unui dramaturg autentic, pe care îl dublează atât conținutul operelor tălmăcite, cât și forma în care și e să potrivească atât de armonios cuvintele grațului românesc pe toate portativele fanteziei, gândului și virtuozității dramaturgilor italieni.

GIOVANNI PAPINI Tăuroaica

de ȘTEFAN CUCIUREANU

de IANCU BĂRNEANU

(În vremea când a scris „Omul sfârșit”)

Pe drum spre singurătatea scriitorului sezenar, un gând mai ispititor: Giovanni Papini este un biruitoare. Atât în artă cât și în ceea ce comun se numește lupta vieții. Și este un biruitoare Papini fiindcă, vindându-se inamicul, scriitorul l-a atacat fără ocol și codire, cu toate armele spiritului său bădănos nu atât prin firească devenire, ci bădănos mai cu seamă pentru că el n'a putut niciodată răbda brutalele contradicții ale lumii acesteia.

Dela începutul carierei sale de scriitor, — căci Papini n'a făcut o altă, fiind totuși numit profesor universitar „nosteritor al catedrei celor doi iluștri, Carducci și Pascoli, catedră la care, cu toată cinstea, a ținut — pare că tot mai mult, cu trecerea anilor, devine un fel de Martie al scrisului italian. În luptă cu alții, în luptă mai ales cu sine. Lupta cu alții e mult mai ușoară fiindcă zeul e înarmat până în dinți. Cultura lui Papini, se știe, nu este numai italiană, ci europeană, universală. Și cine va avea curajul să scrie ceva organic, nu numai simple impresii, capitole răzlețe despre Giovanni Papini, va trebui mai întâi să cunoască literaturile europene, limbile europene, să știe limbile și literaturile clasice, și pe deasupra să fie un enciclopedist, (mulți nu știu că încă din copilărie Papini alcătura prin bibliotecile și anticărările Florenței o enciclopedie și o istorie a tuturor lucrurilor și activităților). Astfel înarmat, lupta cu alții îi este ușoară, — grea lupta cu sine. Mărturie patetică e Omul sfârșit (în traducere și introducere, admirabile de Al. Marcu), carte, s'ar putea spune, căreia i-am subscrie cu toții, — a menționez non siamo imbecilli — ar sugera nemilos autorul. Carte care include în paginile ei mute, experiența viețioasă a unui suflet de Titan. Înui place să compar hotarele ei de sbucium, cu bolta senină a cunoștințelor noastre, sub care zeul acesta se abate, cântând să o străpungă, spre a ieși către lumina eternă — zădărnice însă. Și e locuim zădărnici această pe care o trăim în luptă cu încercuirea insolubilă relativității, care e zodiacul dramatic al lui Giovanni Papini, scriitor chinat — „wagabund” cu osebire. Chiar în marginea optimismului, — căci ar fi o gravă eroare să considerăm pe autorul „Omului sfârșit” ca un câștigat al gândului negru, iată, chiar această carte intitulată „Un uomo finito” termină cu mărturisirea „non sono finito” și cu promisiunea de a lupta, spre a birui mai departe: „sintet ca împotriva ostilității și inițiativa împotriva a felului de gândire și de scriere cari sunt rușinoase, pernicioase, imbecile” (p. 389). Înăi înainte de a ajunge la o viață lină, indiferentă, vreau să umplu de suflare toate goanțele universului, să îndeplinesc toate mandatele, să nu desăvîresc toate răzunărilor mele și să las scris și săpate cuvintele mele și voinele mele. De abia am început. Copilul se naște la nouă luni dar omul începe la treizeci de ani”. Omul sfârșit din Papini a biruit frământările și n'a căzut în catastrofa multora. Formându-se în vremea tuturor experiențelor spirituale — cenușul amurg al cosmopolitului secol al XIX-lea — Papini n'a părăsit niciodată o direcție. Ramura lui spirituală, deși în contiguitate cu cele ale altor arbori, nu s'a amestecat niciodată intratăta cu ele pentru că s'a uitate trunchiul — „il fusto” — pe care a crescut. Intocmai ca marii înaintași, Dante, Petrarca, Leopardi, Carducci, Pascoli, Simfonizantele lui în sensul acesta, le-a exprimat în matura vârstă, fiind un fel de coroană pentru cei șasezeci de ani: Italia m'a sintetizat, viaținea și speranțea Italiei lui. Papini italianul a fost pe drumul biruinței Patriei lui și a biruit cu ea. Intervenționist, a slujit cu pana, de-oarece cu trupul nu putea, cauza Italiei. A fost drumul de întărire cu Benito Mussolini, la „Popolo d'Italia”. Și nu s'au mai despărțit. „Istoria literaturii italiene” (mai 1937) poartă dedicația: „A Benito Mussolini amico della poesia e del poezie e dedicata quest'opera che descrive e illustra una delle più ricche provincie dell'Impero spirituale italiano”.

Și pentru că suntem la această carte, vom spune că Papini duce de hăt demultilor o aprigă luptă, din care după opinia noastră, e este notărită împingător. Boala scriitorului, ca s'o spunem popular, au fost judecățile, idolii de întoarcerea. Iată aceia ai filosofului englez și alții, mulți. Împotriva acestora și-a repetat, cu neobosire, sulfete. Vorbesc de judecățile criticilor literari. Felul în care Papini a conceput istoria literaturii italiene, spre deosebire de toți ceilalți este cu totul nou, original. Proctorul lui imens de lumină a descoperit, credem, adevarul. Dar nu numai în istoria literaturii ci și în cărțile mai vechi, în „Ritratti”, în „L'Uomo Carducci”, „24 cervelli”, ș. c.

Balada mizantropului

Repezi, aspre judecăți!
Să te întreb nimeni nu e,
Cine ești și cum arăți.
Prietenul în slăvi te suie
Și-ți aprinde 'n umbră casa...
Mulți îți spun : Cât te iubesc !
Și 'n tăcere 'necet, cuirasa
Inimii 'ți ferfeniteșc !

Ucenicul adversar
Nestit, cu râni sub haină ,
Ca un aprig impresar,
Îți pândeste lucru 'n taină.
Rodul strâns, întoarce-ți plasa !
Dacă-i bun, țoi pizmuiesc;
Dacă-i slab, țoi, cuirasa
Inimii 'ți ferfeniteșc...

Nu-ți mai mulțumesc amabil,
Că 'n toate nu-ți mai cer,
Că ești un serviabil
Și un ospitalier.
Buni, prin școli, repetă clasa,
Râii premii năzuiesc.
De țis dragi, mulți, cuirasa
Inimii 'ți ferfeniteșc...

Dacă strigi, te ascultă 'n silă,
De te vaeți, nu te aud.
Datoria și fac din milă,
Blestăând destinul crud.
La să uli se 'ntinde masa,
Când calicii flămânzesc.
Să cârtești, curând, cuirasa
Inimii 'ți ferfeniteșc...

Rob al tauzei frățești,
Ne 'ntrecut poți fi la muncă.
Slab de inger dacă ești,
E'n zădar tot... Nu-i de ajuns că
Stilul, sabia și rasa,
Infruntând, ții le 'njosec :
Cerul frunții și cuirasa
Inimii 'ți ferfeniteșc...

ȘTEFAN STANESCU

Papini, gazetarul, polemistul dela Leonardo, La Voce, Lacerba și de aiurea n'a rămas niciodată cu capul plecat și sabia în teacă. S'a războit cu toți de pe orice piedestal. Astfel s'a izolat mai mult de prieteni și de dușmani. De întreaga contemporaneitate.

Papini, mulți n'o știu a avut o existență grea. Din care, în tinerețe l-a salvat precocitatea, mai apoi genul. Acela care a scris așa de frumos despre Crist, i-a îndurat suferința lăuntrică și de multe ori și pe cea trupască. A scris, a cetit, a studiat, a combătut, a redactat, condus, a învățat în școală piată miserabilă, l-a făcut și pe labru, a suferit joame și frig, suferințele și surmenajul, în vreme ce sufletul lui însetat de glorie se topia în avalanșe de gânduri, creș, învățând povara fizicului. Odată cu gloria a venit și viața omească. Papini a câștigat această luptă cu prețul unei copilării pierdute și al unei maturități constrinse de lipsuri. Astăzi însă, ce nu înseamnă un articol câștigat de mic semnă de el, pentru vreo revistă! Astăzi ce vrăjărie de cărți, cu dedicații, omagii! Și, mai greu, adulările! În jurul lui s'a creat mitul. În jurul casei de retragere, dar și de muncă plutește o atmosferă de mister, de religiozitate, în care se aud numai pași pușinora. Să vadă pe omul Papini care, după A. Viviani: „Papini aneddotico” și-a mai descoperit brazda verticală a frunții, și-a împacat oarecum expresia feții. Iar ochii lui senini, oboșii atâta și chinuți de slovă până la întunecarea vederii, în urma operației s'au înseninat din nou. Sufletele blonde, de altădată, rebele s'au domolit acum.

Dar mai este o luptă câștigată, și cea mai dramatică. În urma căreia a venit complet împaciuirea. Pe care medocritatea nu o cunoaște, ci numai oamenii superiori. Frământarea rațională. Tormentul filosofic. Din care iese fiecare cum poate: unii cu fușă, alții cu sufletul în prăbușire, alții cu dubiul perpetuu. Ei bine, rar caz de prometeism spiritual și sufletesc, — și într'un fel singurul — ca acela din care iese biruitoare creștinul Giovanni Papini, și mai departe, catolicul. Caz cu totul sublim de conversiune, de conștiință a tuturor experiențelor filosofice. Prostrare în fața lui Dumnezeu, după lepădarea de Satan, prin apele divine ale înățăturii lui Crist. Drept care, în brutalitatea contemporană, în brutalitatea de totdeauna este a se vedea o explicație: absența lui Dumnezeu. În aceste ape divine se scaldă scrisul lui Papini de astăzi, oricâteori întâlnește eterna răutate a oamenilor. Sub zodia aceasta, vom spune că în atitudine papiniană, ironie, sarcasm, mușcătură necruțătoare, săgețarea nemiloasă, dispreț, — pleacănd toate dintr'un „eu” puternic, inaccesibil, „eu” în gând, simțire și expresie, — în atitudine aceasta papiniană este a se descoperi însetatul după idealitate, bunătate, perfecțiune, cu o vorbă, după creștinism. Lupta cu sine, omul a câștigat-o cum oricine ar răvni. Și a câștigat-o în fond, deci fără posibilitatea de mutare ori deviere.

În fapt de artă, realizată și în canoane, scriitorul s'a putut feri de greșeli drept care, din viziunile futurismului, ale simbolismului și ale altor experiențe artistice, scriitorul nu s'a abatut dela concepția artei pure. El scrie și astăzi, cu ură împotriva rătăciților în poezie, roman, muzică, pictură, etc. și chiar știință, căci spiritul său larg le cuprinde pe toate. Rură siguranță în întuirea artei adevarate și a celei false.

„Arte: justificarea del mondo — contrappeso nella bilancia tragica dell'esistenza. Nostra ragione d. essere, di accetter tutto con gioia”.

„Arte: justificarea lumii — contragretatea în cântarul tragic al existenței. Rațiunea noastră de a fi, de a accepta totul cu bucurie.” (A. Viviani: „Papini aneddotico”, p. 100).

Giovanni Papini este un biruitoare, pe toată complicata linie a frontalurilor existenței artistice, existenței reale, omeștii. Pentru că l-a căutat pe Crist, și l-a găsit pe Crist ca nimeni altul.

În sărbătorile de peste vară, pela cina bună, după ce rumâni și-au rostit vitele și își mai aduc câte un rând de apă rece pentru noapte; după ce-și orânduiesc lucrurile pe bădătură și prin casă, pușini dintre ei, doborâți de truda zilei, pun capul de se odihnesc; însă cei mai mulți mai ies și pela pârdașnicul de răscruțiu, la pustia de tăuroaica.

Aduc cu toți maldăre întregi de paie, boji uscați, coceni, surcele și le trântesc în inima șanțului, la șosea. De grabă moș Dină, cel meșter în ale scăpăratului, scoate rosturile amnarului din chimir și trage cu nădejde în cremenea aspră.

În vremea asta mare veselie este în cioporele de băieți și fete, tineri și tinere, astrânși în jurul vreunui unchiș, ce înșiră câte 'n lună și în stele dela Adaș, cetire încoace.

Copiii nu-și mai găsească timp, bată-i nevoia: aleargă în toate părțile lovindu-se de lume, apucând pe câte unii de haine și nu arareori zăletind printre picioarele lor, alegându-se cu câte o înjurătură glumeață de „colacu moașe-ta”, ori de „laptele pisicii”, spre râsul obștesc.

Când focul s'a ațâțat, iar vâlvătaia urcă mereu în văzduh, cu toții dau busna împrejurul șanțului. Flăcăii, unul câte unul, cu mestăvilit curaj, își fac vânt din depărtare și sar peste limbile înrăutățite ale focului.

Veselia se înteește...
— Hai la tăuroaică... sunt strigătele lor vinoiești ce fac să se înfioară noaptea!...
Minunată privește!...

Cald; pe cer spuză de stele. Luna, ca o rublă de argint nouă-noiță, aruncă pete argintii ce cad în tonuri dulci peste acoperișurile colibelor, peste garduri și peste hainele sătenilor și sătencelor, ce-și pălesc piepturile de bronz la para focului.

Nu mai puțin lumina vie a jeratecului se joacă și ea peste gardurile mai apropiate, pe sub strășinile colibelor, tivind cu aur hainele de pe cei ce se încălzesc. Aerul e sănătos ca după o rumejină de ploaie venită la vreme. Glumele nu se mai isprăvesc; răsete, șuierături, chiote, cântece pe buzele tuturor. O fată chipoșă, sveltă ca smiceaua de alun, se furișează tăcută printre flăcăi și trage pe fluierași de mână, dând semnalul horei.

Copii și fete răseși se astrâng în ciopor. Care mai de care: Dumitru Veti, Costică, Gherghina al Costi, flăcăi; aleși pe sprânceană din satul nostru, mijlocesc pentru un dan, o sărbă, un brăușor, în vreme ce alimănta de Mița Ilenii, ori Veta moași: cea mândră nevoie mare, croiesc drum printre ei și poruncesc un ghimpe, că-i mai pe scurătate.

Fluierași se pornesc îndată pe cântat și-i zic, nene, de te lasă picioarele și ții se întind băierile inimii!...

Cât ai bate din palme hora se înfiripă. Joacă fetele pe îndreutate de rup pământul.

Băieții?... fac pe supănații... dar nu-i rabdă inima un pic și se întrec și ei la joc.
Incep strigăturile!
Doamne, ce mișcare e în popor, câtă vâlvă stârnesc ele!...

Hora-i mare, băieți n'are
C'au murit de gâlbănare!...
dă poarna Mița în semn de pontuală pentru Gherghină care face semn fluierașilor să-i zică și lui hora.
— De țesut nu știu să țes
Și la joc m'ândes, m'ândes,
fi răspunde Dumitru Veti, în vreme ce chiote de bucurie se înalță din puhoiul de lume

— La o parte nene dragă
Să joace și tofoloașă
Că și lui i-e lumea dragă...

— Pe valea cu tufe
Spală lelea rujele;
Le'ntinde pe rug în sus
Latră câinii ca la urs.

— Uiu, iu pe deal al gol
Că mireasa n'are țol;
Și i-o face mirele
Când o tunde cănele.

— Nu te uita la căciulă
Și te uita la făptură...

— Fata care alege mult
Să mărită după slut...

— Flăcăul care se ține
La fata care rămâne!...

Râsul e mai mare, pofta de joc se înteește, fluierul sună mai cu temeiu, că și bătrânii își înfig lulelele în brâu și se avântă printre cei tineri, care parcă nu joacă brăușorul pe inima lor...

Peste sat e liniște de mult.
Cocoșii cântă miezul nopții când tăuroaica încețază. O porțiță scârție în apropiere, căci tocmai își iau noapte bună doi îndrăgostiți; un câine latră la luna călătoare printre norii azeși în brazde; un chiot în depărtare se mai aude și fluierul drag se pierde și el în liniștea nopții...

Tovarăși ai copilăriei, ferice de voi că ați rămas să trăiți mai departe vremurile de altădată, vremurile noastre sfinte!...

22 Ianuarie 1941

Calistru de Eusebiu Camilar

Fetele dorm vara în fin în podul șurii. Decuzi, au vorbă cu flăcăii: „Am să viu deseară”.

S'a întâmpiat odată în sat la noi ca fetele unui gospodar să se culce în carul încercat cu tin, adus de cu seară și lasat în ograda. Fiacau au desenat poarta și au tras carul arara din sat, în noaptea aceea cu luna. Fetele s'au trezit dimineața cu rouan par și pe obraji.

— Unde suntem, Casandra?

Au alergat acasă și au adus vitele. Gospodarii, abea sculpați, scarpinându-și purecii somnului, ziceau către fetele lor:

— Hai! fete are Moruz. Uite, se și întorc cu carul cu fin. Hai! fete. Nu ca voi, puturoase!...

Șura noastră e chiar lângă drum. Are un oblon mare. Pentru ca să ascariți înui în pod, oprești carul în drum lângă perete și arunci înui cu turca. Unu: u la și-i înmuna pe suo strășina. Ca sa te sui la noi în podul șurii, pui piciorul pe garaul de nunele făcut cuință lângă perete. După aceea nu-ți trebuie mare lucru ca sa te vezi în pod.

Mamele își păzesc fetele și unele se culcă lângă dăneșele. Se întâmpă ca, flăcăul, bojbând, să nimească în sânul mamei. Deseori, noaptea, s'aud peste sat isbucniți de stradă: „cînstea mat, golanule!” Fiacau sare din podul șurii și-aleargă sauind: „am oat peste masa”...

Se întâmplă că se mai coboară la fetele satului flăcăii lătureni, de peste păduri, din Mrești sau din Plavalari. Flăcăii noștri stau la pândă. Un mesteșean s'a întors acasă țărânușe; i-au implantat udeștenii noștri câteva cuțe în spate. Tatăl unei fete nu dormea toată noaptea. Cum auzea pași pe fin, lua furca cu trei coarne și se urca repede în podul șurii. Vai de flăcăul prins în așternut... Pe fată o scărmană de păr:

— Puiță ce ești... Sameni cu măta...

În sat la noi la hora au venit odată bosâncenii, cei mai bădăuși oameni din partea locului și-au omort cu cuțitele o fată și doi feciori. Altădată au venit mesteșanii și racovenii și au jucat flăcăii și fetele noastre numai după hatărul lor. Le ziceam „corlopeti” și „cojani”; ei ne spuneau „cordunenii” — după cordonul pus hotar între Bucovina și Moldova, de împărăteasa dela Viana.

Se obișnuștea ca la venirea lăturenilor, banda cu trupcă și scripei să le zică în semn de bun-ve... și prietenie, un marș. Pe vremea aceea, ca și azi, banda cânta „Deșteaptă-te, române”...

Între regăteji era vestit unul Calistru. Spărgător de hore, bădăuș temut, într'o Duminică a venit fără tovarăși la hora la noi.

Jocul s'a oprit fără să-l oprească nimeni.
A trecut un murmur: „Calistru”...
Măc, îndesat, cu mintean nou, cu chimir înflorit. Și-a tras cușma pe ochi:
— Hai noroc, flăcăi...
(Ai noștri sunt fricoși, se bat doar între ei...) An-

aceea, nici în alte Duminici. „S'o joace Calistru... Să vie Calistru s'o joace”... Dar Calistru n'a mai venit în sat la noi la hora.

În sat la dânsul era om așezat; i se dădea cînstea cuvenită celui mai stătut dintre flăcăi.

Mai avea frați, dar niciunul nu semăna cu dânsul la chip și la iuteala șangelui.

Babele îi spuneau:
— Insoară-te, măi... te-ajung copiii din urmă...
Umbla pe la hramuri până departe sub munții Neamțului. Se ducea la hore peste șapte sate. Căuta pe cineva, par'că. Și se întorcea totdeauna în sat la dânsul, singur, nemulțumit. Îl luase vremea pe dinainte.

Flăcăii de seama lui erau acum gospodari așezați, cu plozi și cu greutăți.

Se spunea că'n ceasuri de noapte Calistru făcea hoție de cai. Că altfel, de unde ar avea bani să bea în toate Duminicile, să-i svârle cu pumnul la muzicanții pentru o jale sau o rusească...

În podul șurii la noi, prin ușa cea mare a oblonului dinspre drum, după vreo cinci Duminici, într'o noapte s'a urcat un bărbat. Era lună. Căinii fătrau a senin și singurătate.

Foșnetul finului m'a trezit. Umbla un om... Mama dormea pe prispă.

Soră-mea pe care a chitit-o într'o Duminică vestitul de peste hotar, a șoptit: „Calistru”...

Omul din umbră a răspuns:
— Am venit la tine...
Soră-mea s'a sculat în cămașa albă:
— Dă-te jos, bătăiță... Te-aur surorile...

— Am venit cale de jumătate de noapte pentru tine... Proastă... Vino'noa...
Mama a intrat în șură și-a urcat scara.
— Cine-i acolo? întrebă ea.
Soră-mea a răspuns:
— A venit un om pe care nu l-am știut niciodată...

— Să te dai jos, omule... a spus mama; că de nu, strig să vie vecinii...
— Proastelor... a răspuns omul din umbră și s'a scoborit pe ușa oblonului.

Când a pus piciorul pe gard, au păriit vreascuri și-au lătrat căinii a om străin. Calistru a sărit de pe gard drept în picioane și-a apucat-o la deal pe drumul care duce din Mrești.

În Poiană s'a auzit cineva răcnind, apoi părituri de garduri. După câțeva vreme, după ce s'au liniștit căinii de departe și din vecini, la noi la porțiță s'gropțana o mână. Calistru se țârse pe brânci până la noi la porțiță.

În părau, acolo pe ulița întunecată, i-au ieșit înainte flăcăii satului și l-au junghiat în spate și între coaste.

Mama a sculat surorile. (Alec era strungar la stăna de peste apă. L-au dus pe Calistru în casă și l-au culcat între lăicere, pe zestre.

— Dacă nu te-astâmperi... îl dojenea mama. Dacă nu te-astâmperi...
Calistru spunea:
— Mătușă, se face ziua... Trebuie să mă duc. Mă prinde ziua aici...

Între regăteji era vestit unul Calistru. Spărgător de hore, bădăuș temut, într'o Duminică a venit fără tovarăși la hora la noi.

Jocul s'a oprit fără să-l oprească nimeni.
A trecut un murmur: „Calistru”...
Măc, îndesat, cu mintean nou, cu chimir înflorit. Și-a tras cușma pe ochi:
— Hai noroc, flăcăi...
(Ai noștri sunt fricoși, se bat doar între ei...) An-

— Lasă-l dracului... a spus unul.
Calistru urca poteca Oadeilor, spre codru. Pe soră-mea n'au mai jucat-o flăcăii nici în Duminică

(Urmare în pag. 5-a)

O NOVELA DE CONSTANTINE

Suferința lui Ștefan Bobancu

De neașteptat, Ștefan se opri la Petrache să bea o țuică. Avea simțirea că-l va întâlni pe părintele Matei. Nu-și putea închipui cum se pot schimba unii oameni dela o zi la alta, de nu-i mai recunoști.

În căruciumă, retrași într'un colț, aplicea deasupra mesei discutând înfocat, Florea Căruntu și băiatul lui Pinteza Movilă, venit în permisiune din armată.

Niculae a lui Pinteza, fecior înalt, cu ochii scâpărători, cu mustața neagră și vorbă sănătoasă, convingătoare, era cel mai bun prieten al lui Ștefan. Se împrietenisera pe negândite. Nu le stătea rău unuia lângă celălalt. Parcă erau frați. Mai ales când se poneau pe spuse la vreun pahar cu băutură, sau Duminica dimineața, în gară în așteptarea trenului care aducea jurnalele.

Când a plecat în armată, Niculae a stat o noapte întreagă cu Ștefan, luptându-se voinicește cu o damigeană cu vin. Și-au încredințat secrete și s'au legat mai vărtos, hotărând ca după ce flăcăii vor pune capela în cuiu, să muncească împreună pământurile. La fiecare concediu, de Paște sau Crăciun, Niculae avea o zi rezervată lui Bobancu. Ștefan, întocmai ca o gospodină, pregătea masa bogată și se îngrijea de băutură întăritoare. Ca haiducii. Îi prindea amurgul răsturnat într-o rână pe pat, împletind la țigări, spunând snoave și făcând planuri.

Bobancu se alătură de teigheaua plină cu sticle de tot felul și se făcu, cerând un pachet de tutun, că nu-i observă. Petrache îl servi numai de cânt. Văzându-l cătrănit, plin de ură îl întrebă compătimitor, cu același zămbet afabil de negustor căruia-i merg afacerile:

— „Ce-ai nea Ștefane, de ești așa de cătrănit? Parcă ți-a murit pucea în cocină?! Nu te mai vezi deloc... Ori te-ai hotărât să 'e faci călugăr?”

— Ca omul, neică! Azi mai voios, mâine mai necăjit!... Așa e viața!... Ce, zilele sunt toate la fel? Una mai însorită, în alta plouă!... Și omul e la fel!..

Trase un scaun și se așeză lângă fereastră. Desfăcu tutunul, scoase tabacherea și după ce-și împleti cu multă răbdare o țigare groasă ca degetul, se adresă lui Petrache șoptit, cu teamă de a nu fi auzit:

— Beau de mult flăcăii?

Petrache își svârli privirea la masa din colț, se frecă în ceafă, vru să spună un neadevăr, dar sub fosforul ochilor lui Bobancu, înghiță greoi:

— Trei chilograme, nea Ștefane! Nimica toată pentru doi zdraveni!..

Bobancu dete din cap, neîncredător. În gândurile lui, Petrache oricât s'ar fi străduit el, nu trecea ca un om cinsit. Aflase multe, dar nu căutase să-l descoase dacă e adevărat sau nu ceace se spunea despre faptele lui și despre felul în care și-a făcut averea. El nu-l trecea pragul decât odată sau de două ori pe an și atunci numai pentru câteva clipe.

— Mai dă-mi un țoiu! Da rece să fie!... apăsa zămbind Ștefan. Urmări efectul acestei schimbări pe fața căruciumarului. Petrache bătu din palme, scoate cu dinții dopul unei sticle cu conținut verde și turnă în pahărel până-l umplu ochiu.

„Nemernicul”, își zise în sine Bobancu. Își închipue că m'a prins” și dete băutura pe gât cu scârbă. Scoase, plăți și vru să plece.

Niculae lovi cu sticla în masă, cerând încă un chil. Atunci îl zări pe Ștefan care-și văra tabacherea în buzunar.

— Nea Fănică, neai trădat! Se repezi și-i strânge mâna voinicește. Cum se poate, haiducule, să pleci fără să luăm un pahar! Pe unde-ai intrat, dom'le? Pe ușă? Ca n'o'i fi șoarece să nu te vezi!... Un pahar mare, un țap să fie, Petrache!... zăngăni glașu-i dur între peretii camerei.

Ștefan îi puse mâna pe umăr și-l privi adânc, cu scâpărări de aur în ochii blânzi, melancolici.

— Culiță, mai bine mergem acasă!... Vreau să-ți vorbesc ceva important!... Om bea mâine că e sârbătoare!..

— Nu se poate, bătrânule! Vino încoace s'auzi ce-am hotărât! Să răzi să te prăpădești!... Un pahar și plecăm!.. Numai să afli!.. Și Florea vrea să plecăm!..

Îl grase la masa lor. Niculae turnă în paharul nou sosit, cu o dragoste frătească. Se simțea acum mai puternic, mai plin de el. Ștefan îi era un sprijin cu care nu se temea nicăieri.

— Vreau să aud hotărârea! Numai atât!... Dacă-i bună, îl ordina pentru mine! De nu, vezi-ți de treabă, mustață năbădăioasă!..

— Niculae vrea multe, nea Ștefane, dar nu știu dacă s'o putea măcar un sfert, grăi doctorul Căruntu!... Planu-i plan și fapta-i faptă!... Om încerca și-om vedea!.. De nu, lumea e mare!..

— Care-i focul, mânăzule? răsă tronic Ștefan descrețindu-și sprâncenele. O lumină viorie îi trecu prin pupile. Era acum un sfetnic al flăcăului de care se legase atât de strâns. Măcar de i-ar putea fi cu ceva de folos. Zi, că nu pot s'astept prea mult!... Popa vād că nu vine, și n'am gaz pentru lampă.

— Lasă-l dracu de gaz!.. În toată mahalaua oi găsi tu o litră pentru seara asta! se formaliză Niculae de ușurința cu care Bobancu privea chestiunea care-i frigea limba, dar nu îndrănea s'o împărtășească.

— Și eu i-am spus să nu se grăbească!.. Mai are destul timp!.. Fete sunt pe toate drumurile!.. Numai să deschizi gura și țargul s'a făcut!.. De, nea Ștefane, spune și tu dacă n'am dreptate!.. accentuă cu o figură gravă Florea Căruntu.

— Dacă nu știu despre ce-i vorba, zadarnic îmi ceri părerea. Florea! Să auzim care-i cauza și nu zic că nu mi-oiu da și eu cu lămurita că e de-al nostru, bată-l norocu de cărlan!..

Niculae răsă infundat.

— Hai mă, spune! îl îndemnă Căruntu!..

— Să nu răzi, bătrânule, auzi?!.. Să nu răzi!..

— Nu, nu! De plâns am să plâng, dar de răs te asigur că n'o fac!..

— M'am decis nea Ștefane: mă însor!

— Bine! Până-aiici nimic rău!..

— Cu fata lui Vișan!.. Tu știi că mă am bine cu ea de câțiva ani!..

— Ce s'o mai duc de nas? S'a urit și fata cu atâta amănare!..

Ștefan lăsă capul în jos și începu să învârtă paharul!..

— „Florea e cumnat cu Vișan!.. Ne-am înțeles să meargă să-i spurcă cu binele!.. Are și el o vorbă grea pe lângă soru-sa. Ce zici, bătrânule? Tacil!.. De n'o vrea fata, omenește, o fur mâine noapte după deal!.. Ce-o să-mi facă!.. Câți nu fac la fel și-o duc de minune?..

Bobancu bău din pahar și-l umplu la loc, fără să ridice privirea spre el. Ar fi fost mai bine să-l fi ocolit pe Niculae astă seară. Fata lui Vișan nu era de lepădat. O cunoștea în toate ale ei. Erau doar vecini. Gândul lui Niculae, luat numai la suprafață, nu constituia o greșală. Din contră. Se potriveau. Voica se întrecea în vrednicie. Și pe urmă era și mândră. Iar Niculae, un om și jumătate. Toată buba era Vișan. Om cu care nu te poți înțelege. Avea gânduri întoarse, de căine năvălit.

— Ascultă Culiță! Momentul e potrivit pentru că e și Florea de față. Cuvântul meu e așa, și-l respect până mi-oiu da duhul: fata lui Vișan e bună, tare bună pentru tine, dar Vișan n'are să vrea. E' e ori cu ambiție!.. E om rău!.. Are să-și nenorocească fata, însă află dela mine că nu faceți țargul!.. El îl cunosc!.. Are inimă de fier!.. N'ai să poți vorbi cu el!.. Nici n'are să vrea să audă de tine!.. Uite! Ti-o spun! Să nu zici că am fost contra!.. Imi place de Voica, parca ar fi copilul meu, dar pe Vișan l-aș toca să-l dau la căini!..

Florea și Niculae îl priveau înmărmuriți. În semintunericul odăii slab luminată de o lampă atârnată în tavan, figura lui Bobancu se înăprie, devenise de nerecunoscut. Ochii lui blânzi, căpătaseră lucirea metalică a fiarei întăritate. Se căsnea să-și stăpânească leșirea, însă clocoțul din suflet năvălea în obraji, îmbujorându-i. Ștefan goli din nou tot paharul, ca să se calmeze și reluă.

— E bine însă să încerci!.. Poate să fie pe voia ta. Eu însă strig

sus și tare, că Vișan te scuipă în obraz dacă îndrăznești, personal, să-i ceri fata!.. Cănele!.. și strânse din mâsele!..

Părintele Matei intră cu doctorul veterinar. Cei trei se ridicară, salutară respectuos și căutară să-și termine ce mai aveau în pahare.

Când să plece, Bobancu fu oprit de părintele Matei, care-l trase într-o parte și-i spuse ceva la ureche, numai pentru ei doi.

Ștefan clătina din cap aprobativ, se uită răutăcios spre doctor, prieteneste spre Niculae și Florea care-l așteptau în drum și întări, fără teamă:

— Bine taică, te aștept!..

Părintele Matei, îi găsi stând pe vatră în jurul unui foc pipiriu, care-și întindea aripelile flăcărilor, întocmai ca o pasăre obosită, pe pereții spoțiți într-o culoare galbenă ca ceapa.

Și Ștefan și Niculae se sculară cu o teamă în suflete, parca ar fi fost surprinși complotând contra ordinii de stat, sau hotărând o spargere. Ar fi preferat și unul și altul să nu fie turburați. Îi cunoșteau meteahna părintelui Matei: când se așează la vorbă, nici cu boii nu-l mai poți ridica. Spune, rade, bârfește ca un om de rând, îndeamnă la bune și la rele, după ocazie. Oricând, Ștefan îl primea cu brațele deschise. Așa flecar cum era popa, ca o babă care știe tot și nicio frunză nu se mișcă fără voia ei, — se obișnuise cu el, cu râsul lui sgomotos ca o rafală de mitralieră, și când treceau două zile fără să-l întâlnească, îl căuta. Niculae la fel. Părintele-i fusese învățător la școală și din când în când îi muncea la câmp. Cunoștea din ochii părintelui că nu-l urăște și că i-ar face plăcere să-l știe mai apropiat de casa lui.

Dar acum, cu toate că Ștefan spusese că-l așteaptă, venirea lui le produse scârbă. Ca o rudă pe care n'o poți suferi și totuși se îndesă la masa pe care ai pregătit-o pentru alții. Le turburase gândurile venirea lui le amestecase visurile, îi desarma ochiul lui șiret de copoiu bătrân. Înghițiră în seacă amândoi, parca i-ar fi îndopat cineva cu nucii necurățate.

— Ce mai nou, băeți îi cercetă părintele, așezându-se între ei cu mișcări greoaie.

— La noi, toate vechi taică!.. făcu Niculae uitându-se la el pe furie, examinându-i atent fiecare tresărire a mușchilor feței. Spune-ne, sfinția ta nouăți, că ești mereu cu „domnii”, ironiză flăcăul.

— Lasă-i încolo de domni, frate!.. Sunt mai proști decât Chi-riac! Toți, fără teosebire!.. se schimonosi părintele, afișând un aer de superioritate.

Chiriac era un surdo-mut, de care-și băteau joc toată ziua copiii satului, oriunde-l întâlneau.

— „Cea mai bună probă e chestia lui Fănică!.. Auzi dumneata oameni cu glagorie să se facă de răs în așa hal!.. Și mai zic nu știu ce și nu știu cum, că nu-i respectă țaranul!.. continuă într'un tempo mereu crescând părintele!.. Ce considerație să-ți mai dea Ion și Radu și Stancu, nenșorului, când tu nu te știi purta omeneste cu lumea!.. Autoritate! Puah!.. Vai de ea de autoritate, servită de niște maimuțoi cari n'a știu nimic!..

Niculae se uita lung, pătrunzător, cu ochii lui vioi, în ochii vicleni, mincinoși, ai părintelui. Ștefan îi urmărea gesturile mâinilor agitate, fără să-i caute privirea, de rușine.

— Părinte, făcu Niculae pe un ton dulce, plin de sinceritate, eu cred că s'a terminat povestea cu nea Ștefan!.. Nu știu ce mă face să bănuiesc, poate să mă înșel, că doctorul veterinar nu e om rău. A fost îndemnat de alții să facă asta!

Umbre, la Hanul Ancuței

Se 'ntunecă valea Moldovei — Amurgul de sânge 'ntârzie
Balauri de nori o cuprind... Pe apele 'ntinsei tăceri.
Sălbatece focuri de seară In prag mai surăde Ancuța
La Hanul Ancuței s'aprinde. Din umbra mahnirii de ieri.

Trecutul se surpă amarnic
La hanul cu porțile grele.
Depart, fug ruguri de ape...
Ancuța e lut de ulcele.

ION SOFIA MANOLESCU

— Da de unde, mare băete!.. Doctorul, la insistențele mele, a trecut totul cu vederea!.. Vorba e de Vișan!..

— Cum?! Ce?! Vișan?!.. sări ca mușcat de viperă Bobancu. Din ochi îi țâșniră flăcări. Își simți trupul cum îi tremură ca varga, în palme, cum îl înțeapă ace. Se stăpâni, așteptând să audă sfârșitul din gura părintelui Matei.

— Vișan și cu șeful de post, reluă, cu glasul înăsprit, popa, aduc parchetul!.. Vor cu orice chip să te bage la apă!, se adresă el special lui Bobancu!..

— N'au decât s'o fac!.. răspunse calm, neturburat Ștefan, parca nici nu l-ar fi interesat direct.

Gânduri negre îi năpădiră mintea ca niște ciori pe-o miriște proaspătă. Se văzu cu ani în urmă, tânăr, om de ispravă. Porumburle verzi ca brotații se întindeau pe soldurile deaurilor ca niște peringine. Ici colo, pe câte-o ridicătură se zărea câte-un plug. Iar departe, unde albastru cerului se îmbrățișa cu pământul, o cortină neagră acoperă muntii. Soarele, ca o fafură de purpură, incandescentă, lega funtulițe de crengile copacilor, învesmântându-i într'o haină de mătase aurie. Se oprise în creasta dealului. Aerul rece, pătrunzător al dimineții, îi obosea ochii. Umbra noaptea 'ntreacă ca un strigoiu fără să-și dea seama unde se află și unde se duce. În cumpăna nopții, ploaia încetase cu totul, iar vântul își domolise colții. A trântit cu fărul și s'a rezimat de-un stejar crescut în câmp. Se simțea sfârșit de puteri. Avea capul greu ca un om beat. Sub cheba întărită de apă, ca o scoartă, corpul îi era cald, parca ar fi eșit dintr'un cuptor. S'a uitat în urmă cu ochi sfredelitori, scânteioși și n'a zărit nimic prin întuneric. Lătrături de câini răgușiți, i-au ajuns la urechi. Se afla în apropierea unui sat.

Amintirile l-au năvălit ca o ceată de lăcuste. Ani se scuseră de când, căinoșit de haina soartă, se așezase aci în Salcia. O întâlnește pe Florica lui Trofin, se însurase cu ea, avusese un copil, dar destinul vruse ca să rămână tot singur, sub ploaia loviturilor oamenilor mai răi decât tigrii.

Făcuse jurământ, sub icoana din perete să nu se mai întoarcă în satul lui, să i se piardă urma, să nu mai vorbească niciun om de el, ca și când n'ar fi existat.

Acum însă un dor nesăbuit îi cuprinsese sufletul. Să plece în satul unde se născuse, unde crescuse și unde poate, lumea își mai aducea aminte de un om mătălăhos, mereu trist, mereu preocupat de gânduri adânci, bun cu toți, dar răsunător. Poate că mai trăia și mama lui, bătrâna aceea pe care o părăsise fără să-i spună măcar unde se duce. Va isprăvi pedeapsă.

Trecuse timp mult de când se priveau ca niște străini. Lacrimile cari se rostogoliră pe obraji lui Bobancu, îi deteră părintelui să pri-ceapă că orice întârziere e deadreptul inutilă. Așa că se pregăti să-i părăsească!..

Ștefan se sculă să-l petreacă până la poartă.

La despărțire părintele, strângându-i mâna în loc de bună seara, îi spuse semnificativ:

— Anghelina e toată cheia, Fănică!.. și răsă cu înțeles.

Ștefan, la început vru să ridice o piatră și să-i crăpe capul, dar auzind vorbe pe uliță, închise poarta ou zăvorul și intră în casă.

Niculae se înegrise ca hula. Cunoștea o parte din drama lui Bobancu și-l durea până în sânge suferința lui nemărturisită. Nu încerca să-l descoasă pentru că Ștefan era muncit.

— „Aduc parchetul!.. Vișan și șeful de post vor să mă bage la apă!.. Să aducă parchetul, auzi tu Culiță?!.. Iată cine-i Vișan!.. Omul tău!.. om de nădejde!.. făcu Bobancu mestecând un scuipat. Apoi continua să trăgănat, profund, ca dintr'o peșteră!.. Eu, Culiță, am venit aci în Salcia, adus de furtună!.. N'a fost pe voia mea!.. Nu mă pot împăca de fel cu oamenii care te urmăresc la fiecare pas, cari vor să faci ce zic ei!..

Niculae asculta cu ochii împăneniți și nu-i venea să creadă dacă într'adevăr în fața lui, lângă el, stă Bobancu sau un necunoscut, un om infricșetor.

— Acum vine rândul meu, Culiță!.. Mă paște destinul!.. Clocoțeste în sângele meu!.. Simt că am în suflet o pasăre cu aripile deschise, gata să-și ia sborul!.. Când pun mâna pe secure, mi se îndemână ca unui grefier toc!.. N'o simt greu deloc!.. Aș svârli-o la un kilometru!.. Vorbește în urechea mea, mereu, doi oameni de vârstă diferite. Și aud și acum!.. Dar nu-i recunosc după glas. Sau poate mi se pare mie unde sunt atât de infierbântat?!..

Să mă ducă pe mine Vișan la parchet!.. Auzi!.. Vișan!.. Hm!.. Își împleti o țigare și începu să murmure o melodie. Era altul. De nerecunoscut. Zâmbea ca la întoarcerea dintr'o călătorie.

Niculae se înveseli și el, dar plin de rezerve, îl întrebă:

— Cu averea ce faci bătrânule?..

— Ți-o las ție Culiță!.. Eu la avocați nu dau bani! N'am nevoie de apărare!.. Mă apăr eu singur!.. Ți-o las ție!.. Am să fac toate forme!..

Toată noaptea, Ștefan n'a lipit geană de geană, ca un bolnav cu temperatura ridicată la maximum. Odată cu plecarea lui Niculae, a intrat parca în odaie o femeie îmbrăcată în doliu, care s'a strecurat pe lângă pereți și s'a ascuns după sobă.

Când s'a întins pe pat să adoarmă, în urechi i-a răsunat un glas ascuțit ca de copil îngrozit de flăcări. S'a ridicat într'o rână, a ascuțit auzul, a așteptat ca capul răzmat în palmă, dar glasul nu l-a mai auzit. O fierbințeală cumplită simțea pe limbă. A coborât în tindă să-și stâmpere setea cu o cană cu apă. Lumina dela mucul de lumânare îl proiecta umbra pe zidul din partea dreaptă, slufindu-i-o la împreunarea cu plafonul, încât semăna cu a unei mâini cu degetele răsfărânte înfiptă într'un gard. Motanul care se odihnea pe la-vițe „sbughind-o la fugă, a lovit toarta căldării. Sgomotul a umplut toată încăperea cu rezonanțe puternice, infricșetoare care în urechea lui Bobancu s'au ridicat ca o notă stridentă de orgă. Ecoul sunetului s'a auzit apoi mai profund, ca o răbufnire, ca un prohod într'o noapte de vijelie apocaliptică.

Ștefan a rămas incremenit, a privit absent în toate părțile, a adăstat urmarea, apoi cu aceeași pași siguri, apăsați s'a reintors în pat.

Indurase toate mizeriile; poate neajunsurile își vărsaseră veninul asupra lui!.. În opintirea voinții lui năstrușnice de a trăi, cu orice risc, învinsese totul. Ingenunchiat, sfâșiat, cu rănile deschise, din care șavohul sângelui cald nu mai conținea, nimic nu l-a făcut să renunțe la dreptul de a trăi.

Iar acum, o scârbă acră îl cuprinsese. Gândi că nu mai are niciun rost să-și prelungească durerile până mâine, poimâine, sau cine știe când natura se va îndura să termine odată și cu el. O existență inutilă!.. Pe mâinile sub cap, întins pe spate, cu ochii țintă la tavan, așteptând să apară de acolo ființa pe care o visase, Bobancu părea mort deabinele. Ar fi donit să se prăbușească plafonul peste el, să-l închidă de viu între cărămizi. Acolo să sfârșească viața de căine pe care o trăie de un an de zile.

L-a strigat cineva, din nou. Acum a înțeles bine că e o voce bărbătească. A sărit drept în picioare și s'a îngrămădit la fereastră. Prin geam se aude mai deslușit.

„O fi Niculae!..” Se gândi. „Poate a uitat ceva!”

Făcu lumina la lampă mai mare. În casă, afară nu se mișca nimic. Doar răsuflarea lui adâncă, obosită bătea ca un ceasornic.

Lui Bobancu îi veni să crăpe geamul cu un pumn și să întrebe cine e? Nu se poate înșela. Cu urechile lui a auzit destul de clar: „Nea Ștefane!”..

Tăcerea e atât de deasă, de apăsătoare, încât lui Ștefan îi vine să plângă, să sbiere ca un nebun. Încoro să apuce? Ce să facă? Pretutindeni simte aceeași apăsare care-l sfâșie. De unde atâta întuneric în sufletul lui? Pentru ce atâta goană după oamenii din afară de el, când nici pe cel cu care stă de vorbă în inimă, în mintea lui, nu-l mai recunoaște?

Fruntea îi e plină de broboane de sudoare. Se șterge cu dosul palmei!.. Parcă ar fi muncit la desgropatul unei comori. Stăruie în ei credința că dacă ar încerca să pășure care-l sfâșie. Desigur că din acest echilibru static în care-și controlează orice acțiune, ar însemna nu numai dărâmarea lui, ci a lumii întregi.

Cum stă plecat înspire fereastră, găurind cu ochii întunericul păsios de afară, în înălțimea lui care nu mai dă deloc factura aceea impresionantă de forță și răz bunare, Bobancu pare mai curând un răufăcător cu mâinile în cătușe, adus în fața judecătorilor, într'o sală în care asistă mulă lume cunoscută. Un învins. Dacă ar reuși să-și vadă poziția într'o oglindă cuprinzătoare, Bobancu, el, în care orgoliul demnității n'a cunoscut niciodată povara înfrângerii, ar țipa, spunând că nu el este cel din oglindă, ci o mască a lui, perfect reușită.

Îi hurde urechile parca ar trece pe drum un tanc, sau ar ploua cu pietre pe acoperișul de tablă galvanizată. Îl dor mădulele, îl ustură ochii ca de un fum înecăcios, îi tremură picioarele, se simte sclăț de puteri, ca un nemăncat de-o săptămână. Limba îi e grea, sărată, parca i-ar fi cusută.

Bobancu nu cedează însă. Orice se câștigă prin luptă grea, prin sacrificii. Nu l-a mai strigat nimeni. Poate-și va găsi liniștea. Ceasul indică orele dimineții.

Stinge lampa și cu mâinile la ochi se acopere cu velința. Tot ce a făcut astăzi, îi trece prin față. Întâlnirea cu Niculae, cu Florea Căruntu cu părintele Mihai!.. Numai pe Vișan nu l-a întâlnit în cursul zilei și totuși acum, când, fără voința lui se face recapitularea celor întâmplate. Vișan apare alături de ceilalți, îmbrăcat în raine de sârbătoare, răsând hidos, ca un lup cu falca ruptă.

În mintea lui Ștefan, figura lui Vișan ia proporții extraordinare. Omul acesta josnic, pe care cu un pumn l-ar fi strivit ca pe o muscă, îi stoarce inima. Îi e teamă de el. O teamă nejustificată, dar pe care Bobancu o trăeste.

„Vișan vrea să se răsbune” gândește Bobancu și rânjește.

Imediat, o îngrijorare nebănuită îl cuprinde.

Vișan are mulți prieteni în sat. El e cântăreț la biserică. Oamenii, când vor auzi că Bobancu l-a omorât pe Vișan, îl vor linșa.

Oricum, totul se va implini la timp.

Ștefan trase o velință peste cap, oftă prelung și înainte ca ceasul să bată patru, adormi.

WITRINA EUROPEI

Note italiene

RITRATTO DELL'UOMO DELLA STRADA

Portretul omului de pe stradă, cum spunem noi, își intitulează articolul din Meridiano di Roma (5-I-1941), Guido Morselli.

Autorul însă, îi restrânge existența și-i dă ca patrie numai Anglia; „the man in the street”. Din nenorocire îl cunoaștem și noi, îl cunoaștem bine chiar, ne lovim în fiecare zi de el sau de ideile lui — când le are — și pentru aceasta nu e nevoie de-un voiaj până în Insulele Britanice.

Nu e vorba de omul care aparține clasei de mijloc, nici de cetățeanul care se mulțumește cu mijloacele normale de informație; ci omul care trăiește conform obiceiurilor „apucate dela părinți”, care argumentează după criteriul universal acceptate, care se comportă în anumite circumstanțe cum ar fi făcut cea mai mare parte dintre semenii săi. O natură puțin complexă, fără personalitate, tremurând la gândul că persoana sau bunurile domniei-sale ar putea fi atinse de cineva; incapabil să ia o atitudine fățișă, în fața primejdiei — chiar când sunt în joc interese superioare, — neprecipând nimic și având oroare de tot ce e nou.

E o afinitate puternică între „omul de pe stradă” situat de Guido Morselli în Anglia și omul de pe străzile Țării noastre, care indiferent de cultură și clasă socială are aproape aceleași

părerii politice, aceleași dorințe ascunse de cele mai multe ori cu grije, și are mai ales, aceleași spaime.

FURIO DI BELLO

pornind dela un articol — „Psicologia della curiosità” semnat de Michele del Vescovo în ultimul număr al revistei trimestriale „Il giornalismo” — examinează felul în care citește un ziar sau o revistă, publicul pe de o parte și jurnalistul, eseistul în speță, pe de altă parte. (Il giornale dei giornalisti”, Meridiano di Roma, 5-I-1941).

Jurnalistul la grupul cărui noi adăogăm pe puținii cititori avizați, capabili de interpretarea justă a unui text, îndejuns de subtilități pentru a descoperi printră rânduri sensuri ascunse, grupul de oameni care judecă, confruntă realitatea trăită sau numai văzută cu relatarea ei de către alții; îndejuns de cunoștințe pentru a ști dacă autorul e compatibil să trateze un anumit subiect și mai ales buni și obiectivi critici, observând imediat unde s'a pornit dela o premiză falsă numai de dragul unei anumite concluzii — cerută de alții, sau impusă de el ca un capriciu.

Dar „massa” — „la povera massa” — amestecă cu o can-doare care face milă, informațiile sportive cu cele de natură politică, un articol literar cu o reclamă sau cu anunțurile dela „Mica Publicitate”. Cu aceiași pasivitate și indiferență deschide ziarul în tramvai, la birou sau restaurant, îl citește cu atenție dela un capăt la altul, dar nefăcând nici o distincție de valori, nesilinduse să priceapă ceva și ne-refinând nimic.

Dacă pentru prima categorie de oameni numele celui ce semnează un articol era o garanție, un ce important care hotărâse dacă articolul trebuie citit sau nu, sau dacă fiind citit se poate crede cineva în cele scrise, pentru categoria a doua contează mai mult sonoritatea și noutatea titlului.

De aceea „jurnalul, în mâinile unui jurnalist, se ridică la însemnătatea unei arme, oțelită în viață pentru însăși viață”.

VINCENZO SPINOSO

constată că teatrul nu mai cunoaște afluența de altădată a publicului, săliile sunt aproape goale, artiștii descu-rajați; concurența cinematografului de alături e prea mare și armele de luptă ale teatrului învechite, pentru a putea ține piept noului venit. (Meridiano di Roma, 5-I-1941).

Dar dacă reprezentațiile scenice nu mai atrag prin ele însele astăzi, e greu de crezut că teatrul e pe cale de dispariție și deci, se poate foarte bine lipsi cineva de cunoașterea literaturii teatrale universale. E o părere greșită că teatrul trebuie „văzută” numai, pentru a fi înțeles.

Mare parte din literatura teatrală are o valoare interioară, o funcțiune spirituală pe care le descoperi citind mai ales.

Vincenzo Spinoso cere o răspândire mai mare a acestei literaturi; punerea în comerț a unor ediții populare mai ieftine, care să cuprindă texte alese din clasici și moderni și pe lângă un preț scăzut să aibă și avantajul unei bune traduceri și a unui text original revăzut critic. În locul rafturilor de „libri gialli” — de care

ne-am ocupat într-o notă anterioară — operele lui Goldoni, Shakespeare, Molière, Pirandello, Shaw etc.

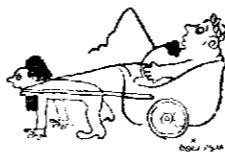
Dacă autorul se plânge că literatura teatrală, mai cu seamă cea străină, e puțin cunoscută de marele public italian, mai ne plângem că toată literatura română e foarte puțin cunoscută de Români. Și la rezultatul acesta duce, în special, prețul ridicat al cărților; o carte pentru intelectualul român e un adevărat lux — și mai ales o carte românească.

Dacă o editură ca „Alcalay” pune în comerț cărți ieftine de tipul celor din „Biblioteca pentru toți”, era un alt avantaj; textele copiate greșit, nerevăzute după original, tăiate pe alocuri, schimbate uneori după fantazia vreunui „critic” improvizat și bieții scriitori și poeți români ajungeau adevărați cârpați de limbă.

În Italia sunt edituri care trec peste interese pur materiale și pun la dispoziția publicului cărți frumoase tipărite, cu texte comentate critic și pe un preț destul de mic: „Casa editrice A. Salani” din Firenze, „Casa editrice Sonzogno” din Milano. Cu 40 sau 60 de lei se cumpără un volum cartonat cuprinzând scrieri din Dante, Tasso, Leopardi, Alfieri și aproape toate numele care fac gloria literaturii italiene.

Pe când și la noi această minune?

SORACTES

Note românești

GÂND ȘI FAPTĂ

Cu un titlu atât de potrivit activității și năzuințelor de viață, elevii școlii normale „Spiru Haret” din Tg.-Jiu au scos o revistă, numai a lor, în care îndrumătorii de mâine ai tineretului dela țară își încearcă puterile de muncă, în pragul unei noi etape din existența lor. Dela gând la faptă, iată pragul peste care pășesc cu atât mai încrezători în puterile lor, cu cât vor fi fost mai bine pregătiți în ultimii ani de învățământ. Afirmarea lor și pe plan extrașcolar ține mai mult de marea experiență de viață de care vor fi solicitați mereu și-aproape exclusiv din momentul când au obținut acel permis de liberă practică, numit diplomă.

Deaceea, rivna profesorilor acestei școli de viitori dascăli și părinți sufletești a multe generații de copii, este demnă de imitat și de directorii și profesorii cât mai multora din școlile noastre secundare.

TIMOCUL,

„organul societății Românilor din valea Timocului și dreapta Dunării” (an. VII, nr. 7-12 Iulie-December 1940), este publicația ce se ocupă în cea mai mare parte a paginilor sale cu aspecte din viața fraților noștri din sudul Dunării.

Din acest număr desprindem articolul „Numărul Românilor din Bulgaria”, semnat de d. Florea Florescu. Preiungine naturală a statului nostru politic actual, Românii din

Bulgaria se găesc în unele locuri în masse compacte. Istoria lor este una cu aceea a poporului român organizat politic, deoarece — după constatările cercetătorilor istoriei și ale filologilor, neamul nostru s'a format de ambele părți ale Dunării, având drept centru, în sud, Valea Timocului.

Autorul cercetează apoi minuțios istoria Românilor din Bulgaria, începând cu evul mediu, când se pare că ei reprezentau o treime din populația totală a Bulgariei. Armate organizate de mercenari se angajau în slujba împăraților germani, cum atestă cronicarul Ansbertus.

Statele formate în aceste epoci s'au desagregat cu timpul, slăbindu-se și coeziunea, împărțindu-se. Totodată numărul Aromânilor scădea, prin plecări repetate. În secolele ce-au precedat pe cel în care trăim, elementul românesc a fost greu încercat de lupta ce a trebuit s'o ducă, nu îndejuns de pregătire, cu forme noi de cultură și cu metode neașteptate de desnaționalizare. Se poate deci spune că abia în ultimul veac am pierdut ceea ce conservaseră și transmiseră — ca bunuri spirituale — sute de ani de-a rândul. Mărturiile unor învățați străini, — scotiiți deci imparțiali — din toate timpurile, statisticile oficiale bulgare, deși diferă unele de altele în oarecare măsură, confirmă faptul că elementul românesc atât de numeros și atât de puternic în istoria popoarelor sud-dunărene, a jucat și continuă să joace un rol din cele mai importante în istoria acestui sector european.

TRANSILVANIA,

buletinul de tehnică a culturii (an. 71, nr. 5-6, Septembrie-December 1940) care apare la Sibiu sub conducerea unui comitet în frunte cu prof. dr. Iuliu Moldovan, ne aduce un interesant studiu al d-lui dr. Petre Rămăneanu, intitulat Consecințele amestecului de populație.

De o acută actualitate azi, — când peste continentul nostru bate un vânt de primenire și când mai toate popoarele pun pe primul plan al preocupărilor de stat grija pentru viitorul neamului și sănătatea trupeză și sufletească a tineretului, când țări ca Germania și Italia își îndreaptă întregul efort către viitorii lor cetățeni, pe care-i vor căta mai aproape de expresia perfecțiunii, cheltuiind în acest scop energie și bani, — este timpul ca această problemă să-și capete și la noi importanța cuvenită.

Corcii sau hibridii, produși ai amestecului între indivizi de rasă, de origine etnică sau de castă diferită, intru-nesc caracterile fizice și morale individuale ale părinților încrucișați. În lumina nouilor cercetări, se poate spune că hibridii prezintă o multiplicitate de combinații de caractere, care nu dau un produs intermediar între cei doi părinți, ci pot prezenta combinații uneori inferioare față de perechile de caractere ale procreatorilor. Cercetări experimentale numeroase, făcute în diferite părți ale globului și asupra diferitelor încrucișări, au dovedit cu prisosință acest lucru.

C. POSTELNICU

CALISTRU

(Urmare din pag. 3-a)

Și când cerca să se ridice, recădea pe perne. — Stai până mâine... îi spunea mama; numai până mâine. Dușman de-ai fi și tăeturile tot îți le-ouie lega... (Noi n'aveam nici cal nici căruță. Carul nostru era vechiu și hodorigit. Îl făcuse tata tocmai pe vremea însurătorii lui. Aveam numai o vacă și când începea căratul câmpului, împrumutam una de la un vecin. Oamenii cu o singură vită se întovărășesc pe vremea plugului și-a cărutului).

Abea se luminau depărtările când mama trezea o vecină:

— Marioară, dă-mi vaca, s'aduc lemne din pădure...

După ce l-au culcat pe Calistru în car, au pus deasupra lui fin proaspăt, atata cât ar roade vitele la proșap, până ar încălca lemnele. Au înjugat vitele și s'au dus cu carul scârțâind spre pădure, mama și plăcuta lui Calistru.

Când era soarele sus, se ștorceau cu carul cu lemne. Pe Calistru l-au dus până dincolo de păduri, în Merești, unde-avea un văr cu căruță cu cai.

După vreo două săptămâni, Calistru cu cei patru frați ai lui, au descălecat la noi la poartă.

— Măi țucule, e-acasă măta? Am fugit în grădina strigând: — A venit Calistru... Mamă, a venit Calistru...

— Mătușă, mie mi-i dragă fata dumitale.

— Și mie mi-i dragă și dumeta o duci departe. Lar trcbu un flăcău de pe la noi...

— Mătușă, mi-i dragă fata dumitale. Am avere și neamuri bune. Dacă nu mi-o dai, ți-o fur într-o noapte. Am holteit destul...

— Încă nu știe țese, omule. Încă nu știe mânuii vătălele.

— Eu nu ți-o iau pentru mânuitul vătălelor. Mie mi-i dragă și-am s'o țin ca pe-o ducă, vara la umbră și iarna la căldură... Am bani de-argint și de aur, mătușă...

După alte două săptămâni soră-mea aștepta venirea mirelui, îmbrăcat în sjaere albe.

De la noi din fundul grădinii se văd dealurile până sub păduri. Alecu venise de la stână și'n locul cămășii ciobănești spălăta'n zăr și'n unt, a îmbrăcat țărâș și cămașă albă de in.

Pândeam cu Alecu în fundul grădinii, dealurile care se pierd în păduri.

La margine, s'au ivit deodată călăreți; în urmă un sir lung de căruțe, coborînd coasta spre sat. Pe cai mărunți, învelți în lăcerc, nuntașii s'au oprit în poarta deschisă larg. Calistru, cu cușma neagră pe-o ureche, cu mîntean nou, cu chimir înflorit, își ogioa calul mărunț:

— Stăi, mînzule, că nu dau lui...

Bădița Andrei trâmbișaul cânta pe prispă cu trupă la cer jalea miresei înecat în Siret la Nămolosa, cu toată nunta după ea...

EUSEBIU CAMILAR

Din volumul „Cordun”, în curs de apariție în editura „Fundatiilor Regale”.

Misteriosul poet Stefan George

(Urmare din pag. 1-a)

ginile minunate ale toamnei și primăverii, tonurile miraculoase ale anotimpurilor din ce paisagiu le-a desprins, pentru a le cristaliza apoi în poezie?

Ași vrea să-l văd pe Stefan George în aspectul său burghez, uman, în indistinctibilitatea țesătură a cotidianului. Să-i descopăr meschinele desnădejdi omenești și țipetele ancestrale ale sângelui său, care poate să fi fost sălbatec ca un șuvoiu de munte, sau potolit ca un larg râu câmpenesc. Cu cât se închide mai ermetic Stefan George în turnul său de fildeș, cu atât mai neliniștitoare este dorința de a-l surprinde în ceace are mai intim, mai tănuț. Nu pentru a-l pauperiza de misterul în care s'a încercuit, ci pentru a-l înțelege mai bine.

Misteriosul Stefan George! Originar dintr-o familie cu certe filiații franceze, de undeva de prin preajma Rinului, George a trăit multă vreme la Paris, cunoscând câțiva poeți ai școlii simboliste, pe un Albert Mockel, de Lisle Adam, Verlaine și Mallarmé. A tălmăcit în nemțește „Les Fleurs du Mai” ale lui Baudelaire. I-a îndrăgii și pe englezi, traducând din Swinburne și Rossetti. L-a preocupat chiar înțelepciunea antică, elenă și romană. Ceace l-a impresionat însă profund, a fost Nietzsche și Wagner. Il întâlnim pretutindeni dealungul drumului cu bogate melodandre, care duc dela Das Jahr der Seele, până la piscurile odolor din Siebenter Ring. Uneori n'are apare chiar un Stefan George chinuit de dorința cunoașterii lui Dumnezeu, dorință care în Stern des Bundes se tălmăcește apoi într-o densă religiozitate, de esență medievale, cu registre grave de orgă.

Dar, ceace la început n'a fost decât o notă secundară, așa zisul nou eroism, devine în cele din urmă ton fundamental al lirice georgeiene.

Desigur, și fără sprijinul întâmplărilor cotidiene, portretul sufletesc al lui Stefan George îl pot zugrăvi fără greutate. Dar vreau mărturiile, vreau probe concrete și biografia lui este mai seacă decât cea mai cenușie viață de meschin burghez.

De ce oare curiozitatea noastră intelectuală coboară la acele intime choise ale creatorului, răscolindu-i viața personală ca pe un bun al tuturor? De ce nu ne mulțumim cu atât cât creatorul socotește de cuviință să ne împărtășească? Oare toate momentele și împletiturile mărunte ale vieții intime a artistului, pot să valoreze cât opera în care se cristalizează în forme eterne ceace este mai valabil, mai autentic din personalitatea sa? Și, în cele din urmă, oare nu comitem o gravă impietate împotriva ființei impersonale a poetului, cercând să-i străpungem crusta de ghiată?

Mi-amintesc de un strălucit dialog dintre Gabriel și Clemens, din Das Gespraech ueber Gedichte, al lui Hoffmannstahl, în care celălalt mare liric german, încearcă prin subtile procedee psihologice să lămurească procesul elaborării poeziei. Gabriel vrea să-i tălmăcească lui Clemens taina intimă a creației poetice, exemplificându-și expunerea tocmai cu Das Jahr der Seele. Personagiul lui Hoffmannstahl recită o autumnală a lui Stefan George.

„Iată — spune el — aici e o toamnă oarecare, și totuși e mai mult decât toam-

na; dincolo e o iarnă, și totuși e mai mult decât o iarnă. Aceste anotimpuri, aceste paisagii nu sunt altceva decât purtătoarele a ceva mai profund. Sentimentele, gândurile, toate stările adânci și tainice ale ființei noastre lăuntrice, nu se împletesc oare în mod ciudat cu un paisagiu, cu un anotimp, cu felul particular al unei atmosfere, cu o respirație? Dacă vrem să ne simțim decât cea mai cenușie viață de meschin burghez.

na; dincolo e o iarnă, și totuși e mai mult decât o iarnă. Aceste anotimpuri, aceste paisagii nu sunt altceva decât purtătoarele a ceva mai profund. Sentimentele, gândurile, toate stările adânci și tainice ale ființei noastre lăuntrice, nu se împletesc oare în mod ciudat cu un paisagiu, cu un anotimp, cu felul particular al unei atmosfere, cu o respirație? Dacă vrem să ne simțim decât cea mai cenușie viață de meschin burghez.

care respira într'un ungher întunecat, încălzit de sânge, acel ceva care era atât de aproape de el, atât de familiar... își implantă brusc cuțitul în gâtulejul animalului și sângele fierbinte se scurse pe lână, pe pieptul caprei și pe brațul omului. Și pentru o clipită, omul a trebuit să creadă că acela e sângele său, o clipită — în răstimpul căreia strigătul său de biruință se va fi amestecat cu horecâitul animalului muribund — a trebuit să simtă voluptatea existenței exaltate, paralel cu spasmiile morții. A trebuit și el să moară pentru o clipită în animalul înjunghiat, pentru că numai astfel putuse muri pentru dânsul animalul acela. Și, pentru că animalul fusese în stare să moară pentru el, astfel se născu misterul, marea, tainica realitate. În acest fel, animalul muri simbolic și jertfelnic. Totul însă depindea de faptul ca și omul să moară în animal, cel puțin pentru o clipită. Ca existența sa, atât cât ține o respirație, să se contopească într-o existență străină. Iată rădăcina oricărei poezii. De aceea, alegoria este instrumentul ei și de aceea poezia face un lucru în locul altuia, exprimă cuvintele numai pentru cele înșile. Aceasta e vraja ei”.

Iată că Hoffmannstahl îmi ajută să întuesc misterul lui Stefan George și cu el, pe cel al tuturor poezilor. Noi și cosmosul una suntem, spune într'un loc Gabriel, ceace înseamnă că poetul și creația sa sunt indivizibile. Poate că aceste reflecții asupra misterului creator, se pot face în legătură cu oricare dintre marii și înfiorații poeți ai lumii. Dacă însă penița mea le-a întâlnit tocmai după recitarea lui Stefan George, aceasta este pentru că liric german, cu sufletul său straniu și inedit, plutește în mister, asemenea unei planete în ceața cosmică.

GEORGE SBARCEA

PROLOG

Mă întrebați unde-i Adriana Nicoară și de ce lipsește toată...

Zic: — Ce-i cu tine Boanță, irahați așa de vampă degerată?

— Ei și acum, face Boanța im-părtindu-și călătoriile pe frunți...

Dar Ștefan Baciu „scutură-rii” cap ca un ied prins între u-

— L-am prins, strig eu deodă-tă. Cum?

— Subiectul celui de-al doilea spectacol, răspund cu triumf...

— Pe cuvântul meu, Adriana Nicoară, ea va face mărișturii complete în legătură...

— Să te vad acum, îi spun cum ai să te fi de cuvântul da Boanței.

— Foarte simplu, răspund eu Menip: i-l-am dat, să fie la ea. Mai am altul acasă...

— Veți vedea, ne asigură ilustrul ilustrator.

— Vom vedea, repet și eu mai cu jumătate gură...

— Mă despart și eu de Menip. N-străngem mâinile ceremonios...

Amintiri și impresii paradoxale

Noroc că am o excelentă memorie. Voleu putea, astfel, povesti aici...

Implineam tocmai un an, eram un copil sănătos și — lăsând orice falsă modestie la o parte — eram, ca și acum, frumos.

Mulți pretindeau, pe atunci, că aș fi fost un copil genial.

Unii dintre dușmanii mei susțin că aș fi fost un copil normal — și nicidecum genial — ac-

Iar prietenilor mei, le voi mărturisi ceva: Ei bine, la vârsta de un an, aș fi putut vorbi mai corect decât mulți oameni maturați...

Mă veți întreba de ce totuși nu vorbeam atunci când aveam un an. Răspunsul e simplu: nu vorbeam fiindcă nu vroiam să vorbesc.

— Mama cânta: „O Tanenbaum” — cu toate că eram în luna Martie...

— Atunci când a intervenit și Suzana, cântând: „Lorelei”, n'am mai putut rezista și am închis plictiștii, ochii.

— Când m'am trezit, am fost adus în fața rudelor.

— Am văzut, astfel, că mătușa Esmeralda, se strămba, convinsă că mă va hotărî să spun: „Aa”.

— Unchiul Theobald s'a apropiat de mine și mi-a arătat o bonboană englezască, spunându-mi: „Dacă răzi, îți dau o bomboană”.

— Prost mai era unchiul Theobald. Nu-și dădea seama că, cu cei doi dinți pe cari-i aveam atunci, nu puteam mânca bonboane englezești.

— Și tot în semn de dispreț pentru tot ce mi se întâmplase până atunci — am adormit din nou. O uitasem chiar și pe Manuela.

— După ce lucrurile s'au mai calmat puțin, și-au făcut apariția, în capul alicii, doi băiețuși, cari mergeau ținându-se de mână și cântând cântec puteau mai tare: „Wir sind sehr geschick”.

— Și după ce l-a sărutat, înconștientă, Manuela l-a spus Brunhilde: „Știi? Pe picuțul ăsta l-am alintat acum cinci ani”.

— Rele mai sunt femeile!

Cuprins de gelozie, am făcut prima faptă rea din viața mea.

— În schimb au angajat-o pe Suzana, o femeie vulgară pentru care nu nutream decât dispreț.

— Am lăsat-o, cu toate că rochița mă rănea teribil în amorul meu propriu de băiat.

— Va închipuiți disperarea care l-a cuprins pe cei doi părinți ai mei.

— După masă, am refuzat să adorm. A intervenit întreaga mea familie care a început să cânte.

— Mama cânta: „O Tanenbaum” — cu toate că eram în luna Martie...

— Când m'am trezit, am fost adus în fața rudelor.

— Am văzut, astfel, că mătușa Esmeralda, se strămba, convinsă că mă va hotărî să spun: „Aa”.

— Unchiul Theobald s'a apropiat de mine și mi-a arătat o bonboană englezască, spunându-mi: „Dacă răzi, îți dau o bomboană”.

— Prost mai era unchiul Theobald. Nu-și dădea seama că, cu cei doi dinți pe cari-i aveam atunci, nu puteam mânca bonboane englezești.

— Și tot în semn de dispreț pentru tot ce mi se întâmplase până atunci — am adormit din nou. O uitasem chiar și pe Manuela.

— După ce lucrurile s'au mai calmat puțin, și-au făcut apariția, în capul alicii, doi băiețuși, cari mergeau ținându-se de mână și cântând cântec puteau mai tare: „Wir sind sehr geschick”.

— Și după ce l-a sărutat, înconștientă, Manuela l-a spus Brunhilde: „Știi? Pe picuțul ăsta l-am alintat acum cinci ani”.

— Rele mai sunt femeile!

— După ce l-a sărutat, înconștientă, Manuela l-a spus Brunhilde: „Știi? Pe picuțul ăsta l-am alintat acum cinci ani”.

— Rele mai sunt femeile!

Prima dragostel... Prima durere... Dar voui fi scurt.

— Imi aduc aminte cu legitim orgoliu de familia mea; toți oamenii cu idei avansate: au fost printre primii cari au avut curajul să se ridice pe deodată picior.

— În asta se rezumă existența mea: banalul cotidian, lipsit de interes, și pe care îl voi ignora în aceste pagini...

— Publicitatea în revista noastră, după tariful oficial.

— În curând născu doi frați siamezi — primii din lume. Aceștia aveau extraordinară particularitate că nu erau lipiți.

— Dar vai! în ultima vreme o schimbare se petrecuse; schimbare pe care eu, îndrăgostitul, n'aveusesem timp să o remarc.

— Mama cânta: „O Tanenbaum” — cu toate că eram în luna Martie...

— Când m'am trezit, am fost adus în fața rudelor.

— Am văzut, astfel, că mătușa Esmeralda, se strămba, convinsă că mă va hotărî să spun: „Aa”.

— Unchiul Theobald s'a apropiat de mine și mi-a arătat o bonboană englezască, spunându-mi: „Dacă răzi, îți dau o bomboană”.

— Prost mai era unchiul Theobald. Nu-și dădea seama că, cu cei doi dinți pe cari-i aveam atunci, nu puteam mânca bonboane englezești.

— Și tot în semn de dispreț pentru tot ce mi se întâmplase până atunci — am adormit din nou. O uitasem chiar și pe Manuela.

— După ce lucrurile s'au mai calmat puțin, și-au făcut apariția, în capul alicii, doi băiețuși, cari mergeau ținându-se de mână și cântând cântec puteau mai tare: „Wir sind sehr geschick”.

— Și după ce l-a sărutat, înconștientă, Manuela l-a spus Brunhilde: „Știi? Pe picuțul ăsta l-am alintat acum cinci ani”.

— Rele mai sunt femeile!

— Rele mai sunt femeile!

M'am trezit cu un junghiu în coaste, înat deabia am putut să ma ridic de pe pat, Nevastă-mea, care se tot plange de insomnia, aormea, cu poezia trăsă pușin pe ochi și nu știu de ce, privindu-mă, mi-am adus aminte deodată de Caterina, întâia mea soție.

— În asta se rezumă existența mea: banalul cotidian, lipsit de interes, și pe care îl voi ignora în aceste pagini...

— Publicitatea în revista noastră, după tariful oficial.

— În curând născu doi frați siamezi — primii din lume. Aceștia aveau extraordinară particularitate că nu erau lipiți.

— Dar vai! în ultima vreme o schimbare se petrecuse; schimbare pe care eu, îndrăgostitul, n'aveusesem timp să o remarc.

— Mama cânta: „O Tanenbaum” — cu toate că eram în luna Martie...

— Când m'am trezit, am fost adus în fața rudelor.

— Am văzut, astfel, că mătușa Esmeralda, se strămba, convinsă că mă va hotărî să spun: „Aa”.

— Unchiul Theobald s'a apropiat de mine și mi-a arătat o bonboană englezască, spunându-mi: „Dacă răzi, îți dau o bomboană”.

— Prost mai era unchiul Theobald. Nu-și dădea seama că, cu cei doi dinți pe cari-i aveam atunci, nu puteam mânca bonboane englezești.

— Și tot în semn de dispreț pentru tot ce mi se întâmplase până atunci — am adormit din nou. O uitasem chiar și pe Manuela.

— După ce lucrurile s'au mai calmat puțin, și-au făcut apariția, în capul alicii, doi băiețuși, cari mergeau ținându-se de mână și cântând cântec puteau mai tare: „Wir sind sehr geschick”.

— Și după ce l-a sărutat, înconștientă, Manuela l-a spus Brunhilde: „Știi? Pe picuțul ăsta l-am alintat acum cinci ani”.

— Rele mai sunt femeile!

— Rele mai sunt femeile!

Intorc ochii după el. Nici nu se cumșate că are șaptezeci și opt de ani. E tânăr și vioi ca o sferă...

— În asta se rezumă existența mea: banalul cotidian, lipsit de interes, și pe care îl voi ignora în aceste pagini...

— Publicitatea în revista noastră, după tariful oficial.

— În curând născu doi frați siamezi — primii din lume. Aceștia aveau extraordinară particularitate că nu erau lipiți.

— Dar vai! în ultima vreme o schimbare se petrecuse; schimbare pe care eu, îndrăgostitul, n'aveusesem timp să o remarc.

— Mama cânta: „O Tanenbaum” — cu toate că eram în luna Martie...

— Când m'am trezit, am fost adus în fața rudelor.

— Am văzut, astfel, că mătușa Esmeralda, se strămba, convinsă că mă va hotărî să spun: „Aa”.

— Unchiul Theobald s'a apropiat de mine și mi-a arătat o bonboană englezască, spunându-mi: „Dacă răzi, îți dau o bomboană”.

— Prost mai era unchiul Theobald. Nu-și dădea seama că, cu cei doi dinți pe cari-i aveam atunci, nu puteam mânca bonboane englezești.

— Și tot în semn de dispreț pentru tot ce mi se întâmplase până atunci — am adormit din nou. O uitasem chiar și pe Manuela.

— După ce lucrurile s'au mai calmat puțin, și-au făcut apariția, în capul alicii, doi băiețuși, cari mergeau ținându-se de mână și cântând cântec puteau mai tare: „Wir sind sehr geschick”.

— Și după ce l-a sărutat, înconștientă, Manuela l-a spus Brunhilde: „Știi? Pe picuțul ăsta l-am alintat acum cinci ani”.

— Rele mai sunt femeile!

— Rele mai sunt femeile!

EPILOG

Vă mulțumesc că nu m'ați uitat, prieteni, și m'ați chemat la această seară de spiritism.

— În asta se rezumă existența mea: banalul cotidian, lipsit de interes, și pe care îl voi ignora în aceste pagini...

— Publicitatea în revista noastră, după tariful oficial.

— În curând născu doi frați siamezi — primii din lume. Aceștia aveau extraordinară particularitate că nu erau lipiți.

— Dar vai! în ultima vreme o schimbare se petrecuse; schimbare pe care eu, îndrăgostitul, n'aveusesem timp să o remarc.

— Mama cânta: „O Tanenbaum” — cu toate că eram în luna Martie...

— Când m'am trezit, am fost adus în fața rudelor.

— Am văzut, astfel, că mătușa Esmeralda, se strămba, convinsă că mă va hotărî să spun: „Aa”.

— Unchiul Theobald s'a apropiat de mine și mi-a arătat o bonboană englezască, spunându-mi: „Dacă răzi, îți dau o bomboană”.

— Prost mai era unchiul Theobald. Nu-și dădea seama că, cu cei doi dinți pe cari-i aveam atunci, nu puteam mânca bonboane englezești.

— Și tot în semn de dispreț pentru tot ce mi se întâmplase până atunci — am adormit din nou. O uitasem chiar și pe Manuela.

— După ce lucrurile s'au mai calmat puțin, și-au făcut apariția, în capul alicii, doi băiețuși, cari mergeau ținându-se de mână și cântând cântec puteau mai tare: „Wir sind sehr geschick”.

— Și după ce l-a sărutat, înconștientă, Manuela l-a spus Brunhilde: „Știi? Pe picuțul ăsta l-am alintat acum cinci ani”.

— Rele mai sunt femeile!

— Rele mai sunt femeile!

MENALC

ADRIANA NICOARA

STEFAN BACIU

MENTIP